Vijf jaar samen cultuur maken

Bereik, resultaten en lessen van het Programma Cultuurparticipatie 2020-2024

programma cultuurparticipatie

Inhoud

1 Inleiding **4**

Samenvatting **5**
Bereik 5
Waar vinden projecten plaats? 5
Welke organisaties zijn daarbij betrokken? 5
Cofinanciering 5
Om wat voor soort projecten gaat het? 5
Doelgroep 5
Aansluiting bij thema's in het sociaal domein 6
Kunstdisciplines en activiteiten 6
Projectresultaten 6
Werving van de deelnemers 6
Wegnemen van drempels voor cultuurdeelname 6
Bijdragen aan (aspecten van) Positieve Gezondheid 7
Voortzetting van de projecten 7
Voorzetting van de samenwerking 7
Opgedane lessen 8
Lessen over de inhoud van het project 8
Lessen over het proces binnen het project 8
Lessen over de rol van de doelgroep binnen het project 8
Lessen over de samenwerking tussen domeinen 8

2 Bereik **10**
2.1 Spreiding binnen het Nederlandse Koninkrijk 10
2.2 Betrokken organisaties 12
2.3 Cofinanciering 15

3 Typering van de projecten **16**
3.1 Doelgroepen 16
3.1.1 Leeftijd doelgroep 16
3.1.2 Andere kenmerken doelgroep 17
3.2 Thema's sociaal domein 18
3.3 Omgeving van het project 19
3.4 Kunstdisciplines 20
3.5 Type activiteiten 21
3.5.1 Leer- en maakactiviteiten 21
3.5.2 Presenteeractiviteiten 23

4 Projectresultaten **24**
4.1 Werving van de deelnemers 24
4.2 Drempels voor cultuurdeelname wegnemen 26
4.3 Bijdragen aan Positieve Gezondheid 27
4.4 Voortzetting van de projecten 29
4.5 Waardering en voortzetting van de samenwerking 32

5 Lessen over het bereiken van doelen en doelgroepen 34
5.1 De inhoud van de projecten 34
5.2 Het proces binnen de projecten 36
5.3 De rol van de doelgroep 39
5.4 Samenwerking tussen domeinen 40
5.5 Stimulerende en belemmerende factoren in domeinoverstijgende samenwerking 42

6 Conclusie en aanbevelingen voor verder onderzoek 44
6.1 Conclusie 44
6.2 Aanbevelingen voor verder onderzoek 44

Bijlage 1 Methodische verantwoording 46
Dataverzameling 46
Data-analyse 48

Bijlage 2 Aanvullende data 49
Data bij aantal grafieken uit hoofdstuk 2 49
Data bij aantal grafieken uit hoofdstuk 3 49
Data bij aantal grafieken uit hoofdstuk 4 54
Data bij aantal grafieken uit hoofdstuk 5 56

Colofon 60

1 Inleiding

Lang niet iedereen kan deelnemen aan het culturele leven zoals hij of zij dat zou willen. Hoe zorg je dat mensen wel gaan deelnemen? Welke samenwerking tussen cultuur, zorg en welzijn is daarvoor nodig en hoe geef je dat vorm? Hoeveel praktijken in het Koninkrijk der Nederlanden zijn hier mee bezig en welke organisaties zijn daarbij betrokken?

Deze publicatie gaat over het bereik, de resultaten en opgedane lessen van het Programma Cultuurparticipatie (2020–2024) en de projecten die hierin zijn ondersteund. In 2020 startten het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP) en het Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) het Programma Cultuurparticipatie om ervoor te zorgen dat meer kinderen, jongeren en volwassenen actief kunnen deelnemen aan culturele activiteiten, met speciale aandacht voor groepen die hierbij drempels ervaren.

Een belangrijk onderdeel van dit programma waren verschillende subsidieregelingen van het FCP:

- (aanloop)regeling Samen Cultuurmaken Verbreden 2020
- regeling Samen Cultuurmaken 2021-2024
  - Binnen deze regeling kon je aanvragen voor drie sporen: spoor 1 (try-out), spoor 2 (ontwikkeltraject) en spoor 3 (meerjarentraject)
  - Daarnaast waren er verschillende open oproepen:
    - Mentale Gezondheid Jongeren
    - Jongeren maken cultuur
    - Cultuur in de Buurt
    - Herstel kinderen en jongeren toeslagenaffaire – verkenning en projectsubsidie

Een belangrijke voorwaarde voor subsidie was een gelijkwaardige samenwerking tussen culturele organisaties met partners uit de domeinen zorg en/of welzijn. De regelingen maakten zowel grotere projecten van landelijke betekenis als lokale kleinere initiatieven mogelijk, waardoor specifieke groepen konden deelnemen aan culturele activiteiten.

Een ander programmaonderdeel was kennisdeling over hoe we drempels voor cultuurdeelname voor specifieke groepen kunnen verlagen en over domeinoverstijgende samenwerking. Vanuit de literatuur, maar ook uit de opgedane ervaringen binnen de gefinancierde projecten zijn hierover veel inzichten te genereren. Hiertoe ontwikkelde LKCA diverse kennisdossiers en organiseerde het kennisdelingsdagen (Programma Cultuurparticipatie 2022, Programma Cultuurparticipatie 2023, Programma Cultuurparticipatie 2024). Daarnaast hebben LKCA en FCP samen een (online) reflectietool ontwikkeld voor deelnemers aan de diverse regelingen om hun aanpak en opgedane ervaringen en inzichten vast te leggen en te delen: de Projectenmonitor Samencultuurmaken (zie bijlage 1 voor meer uitleg over deze tool).

De bevindingen in deze rapportage zijn gebaseerd op een analyse van de gegevens in deze tool We hopen dat onze rapportage beleidsmakers en praktijkprofessionals inspiratie en inzichten biedt over hoe ze cultuurdeelname voor iedereen mogelijk kunnen maken.

Samenvatting

Bereik

Waar vinden projecten plaats?

In absolute aantallen zijn er veel projecten in Noord-Holland (n=154), Zuid-Holland (n=116) en Gelderland (n=95) gehonoreerd. Kijkend naar het aantal projecten per 100.000 inwoners zijn er in Aruba (6,5), Curaçao (5,8) en Noord-Holland (5,1) relatief veel projecten gehonoreerd.
De meeste projecten vinden plaats in rond het centrum gelegen stadswijken (67%) of in historische binnensteden/nieuwe stedelijke centra (47%); 55% vindt op verschillende locaties plaats.

Welke organisaties zijn daarbij betrokken?

De meeste organisaties die een aanvraag indienden, rekenden zichzelf tot de sector cultuur. Het gaat dan vaak om centra voor de kunsten, podiumkunstgezelschappen en theaters/schouwburgen. Als de aanvrager uit een andere sector komt, noemt deze vaak culturele partijen als samenwerkingspartner.
Bij aanvragen vanuit welzijn ging het vooral om jongerenwerk of een buurthuis/wijkcentrum/dorpshuis. Deze worden ook het vaakst genoemd als samenwerkingspartner. Andere veel genoemde samenwerkingspartners uit de sector welzijn zijn sociaal werker, dagbesteding/beschut werk en een wijkteam.
Hoewel er weinig aanvragen van zorgorganisaties zijn, worden deze wel regelmatig genoemd als samenwerkingspartner, zij het minder vaak dan welzijnsorganisaties. In de zorgsector betreft het vaak een verzorgingstehuis/verpleeghuis/woonzorginstelling, ouderenzorg of gehandicaptenzorg.

Cofinanciering

Een grote meerderheid van de projecten (80%) ontvangt naast subsidie van het FCP ook andere publieke financiering: 56% van de gemeente, 55% van één of meer andere fondsen en 9% van de provincie.

Om wat voor soort projecten gaat het?

Doelgroep

De meeste projecten (69%) zijn gericht op meer leeftijdsgroepen. De leeftijdscategorie 0-12 jaar komt het minst voor (26%). De overige leeftijdsgroepen komen bijna evenveel voor in de onderzochte projectplannen. De leeftijd van de doelgroep is op basis van deze gegevens daarom moeilijk te benoemen.
De meeste projecten (87%) noemen meer dan één kenmerk om hun beoogde doelgroep te omschrijven. De meest voorkomende kenmerken zijn het ervaren van financiële drempels voor cultuurdeelname (62%), eenzaamheid (57%) en een cultureel diverse achtergrond (57%).

Omdat bij de meeste projecten meer leeftijdscategorieën en kenmerken zijn aangekruist, is een scherpe afbakening van de beoogde doelgroepen vaak niet mogelijk.

Aansluiting bij thema's in het sociaal domein

Per project lijken diverse thema's uit het sociaal domein aan te sluiten: 96% noemt twee of meer thema's uit dit domein. En 21% noemt zelfs vijf verschillende thema's. Een thematische afbakening van de projecten is daarom in veel gevallen niet mogelijk. Veel genoemde thema's zijn:

- Meedoen aan de samenleving (85%)
- Bevorderen (psychosociale) gezondheid (70%)
- Bestrijden van eenzaamheid (63%)

Kunstdisciplines en activiteiten

Veel projecten bestaan uit activiteiten gericht op leren/maken in combinatie met activiteiten gericht op presenteren:

- Leren/maken gebeurt vaak in de vorm van workshops, bijeenkomsten en kennismakingsgesprekken.
- Presenteren gebeurt vaak in de vorm van presentatie(s), optreden(s) en voorstelling(en).

Theater en dans zijn de meest genoemde disciplines, gevolgd door beeldende kunst, film/fotografie en spreken/zingen/vertellen. Opvallend is dat de discipline archeologie vooral bij jongvolwassenen (19-27 jaar) als beoogde doelgroep is aangekruist. Ook bij muziek zien we een onderscheid naar leeftijd: klassiek, jazz en koorzang worden vaak aangeboden aan de oudere doelgroep en popmuziek vaker aan de jongere doelgroep.

Projectresultaten

Werving van de deelnemers

De deelnemers die de gestandaardiseerde schriftelijke vragenlijst hebben ingevuld, zeggen dat ze vaak via vrienden/kennissen/familie op de hoogte waren van de activiteit. Ook de locatie waar de activiteit plaatsvindt, speelt een rol in het bereik. Mogelijk is dit te verklaren doordat projecten via hun samenwerkingspartners deelnemers hebben geworven (84%) op de locatie van de activiteit zelf (59%). Een persoonlijke benadering op plekken waar mensen uit de doelgroep al komen, lijkt de meeste vruchten af te werpen om ze te bereiken.

Wegnemen van drempels voor cultuurdeelname

Volgens projectleiders is met verschillende aspecten van toegankelijkheid rekening gehouden binnen hun projecten. Bijna alle projecten houden rekening met sociale toegankelijkheid. Maar veel projecten besteden ook aandacht aan bijvoorbeeld toegankelijke logistiek en informatie. Projectleiders zeggen na afloop van het project dat het ook gelukt is om deze drempels weg te nemen, maar wel minder goed dan bij de start van het project is ingeschat. We weten niet waarom dit zo is. Hier zou in vervolgonderzoek aandacht voor kunnen zijn.

Bijdragen aan (aspecten van) Positieve Gezondheid

Blij zijn, plezier beleven, lekker in je vel zitten en genieten zijn de belangrijkste beoogde en gerealiseerde doelen voor de projectleiders en de professionals. Dat geldt ook voor talenten laten zien en creatieve vaardigheden inzetten. Projectleiders zijn positiever over de realissering van de doelen dan de professionals. Volgens hen is er meer bereikt dan van te voren gedacht.
Ook deelnemers zeggen dat ze beter in staat zijn hun talenten te laten zien, dat ze lekkerder in hun vel zitten, zich zelfverzekerder voelen en meer genieten in het leven. Maar ze zijn wel wat terughoudender dan de professionals en projectleiders over de behaalde resultaten. Waarom dit zo is, weten we niet: vragen daarover maakten geen deel uit van dit onderzoek. Goed om te realiseren is dat het hier om deelnemersgegevens van een beperkt aantal projecten gaat en dat we per project niet weten hoe representatief die deelnemers zijn.

Voortzetting van de projecten

Twee derde van de projecten gaat in hun geheel (46%) of gedeeltelijk (24%) door. Uit de toelichting bij projecten die misschien of gedeeltelijk doorgaan, blijkt dat er veel enthousiasme is en dat er ook concrete plannen zijn, maar dat financiële onzekerheid een rol speelt in de beslissing om de projecten al dan niet door te zetten. Ook onzekerheid over voortzetting van de samenwerking speelt bij dit laatste een rol.
De projecten die naast financiering uit het Programma Cultuurparticipatie ook financiële bijdragen ontvangen van een gemeente, provincie of een ander fonds, lijken vaker positief over voortzetting dan projecten zonder cofinanciering.
Uit de toelichting bij projecten die in hun geheel doorgaan blijkt dat ze werken aan verduurzaming door hun ervaringen en aanpak vast te leggen in documentaires, lespakketten, boeken enzovoort. Ook zoeken ze via de bestaande netwerken, de gemeente en fondsen naar structurele borging. Aanvragen zijn gedaan of in de maak, maar ook deze groep noemt financiering een uitdaging. Een aantal (n=16) zegt ook verduurzaming na te streven via een vervolgaanvraag bij het FCP.

Voorzetting van de samenwerking

De samenwerking met partners waardeert men over het algemeen hoog. In veel gevallen (70%) wordt de samenwerking, net als de projecten, voortgezet. De samenwerkingsrelaties zijn door het project verder ontwikkeld en soms intensiever geworden. Partijen werken niet meer alleen om logistieke redenen samen en hun samenwerking wordt inhoudelijker: samen nadenken over doelen en invulling van het project. Enkelen geven ook aan dat de ervaringen in beide organisaties hebben geleid tot nieuwe of gezamenlijke werkwijzen. Het vertrouwen in elkaar en in het project is gegroeid.
Als samenwerking niet worden voortgezet, heeft dit vaak te maken met een gebrek aan tijd en financiën.

Opgedane lessen

Lessen over de inhoud van het project

Aandacht voor (zelf)expressie, deelnemers aanspreken op wat ze wél kunnen en ruimte voor het persoonlijke verhaal van deelnemers noemen projectleiders en professionals als de belangrijkste elementen om te bereiken wat ze voor ogen hebben. Een divers aanbod aan activiteiten met keuzemogelijkheden op een locatie die vertrouwd voelt voor deelnemer, lijkt eveneens goed te werken. Ook het (samen) toewerken naar een eindproduct (voorstelling, tentoonstelling, festival) of het organiseren van (culturele) uitjes werkt stimulerend, hoewel dit voor prikkelgevoelige deelnemers soms ook te veel kan zijn. Veel van de projecten zijn groepsactiviteiten. Maar ook een-op-een aandacht is belangrijk en daartoe moeten groepen niet te groot zijn.

Lessen over het proces binnen het project

Ruimte om dingen uit te proberen en expliciete aandacht voor een veilig groepsklimaat zijn volgens de projectleiders en professionals van groot belang geweest voor het bereiken van doelen en doelgroepen: falen bestond niet. Daarnaast was het belangrijk om deelnemers te stimuleren om eigen initiatief te nemen: wat zij wilden leren, uitproberen en hun verhalen stonden centraal. Tegelijkertijd vroegen deelnemers ook om duidelijkheid: ze willen weten waar ze aan toe zijn en wat er van hen verwacht wordt.
Deze aanpak vraagt veel flexibiliteit van de professionals en soms ook van de timing en planning. Algemeen kunnen we stellen dat de planning van de projecten vaak te krap was. Samenwerkingsrelaties aangaan, vertrouwensbanden opbouwen, ontwikkelingstempo van de deelnemers kostten meer tijd dan van te voren ingeschat.

Lessen over de rol van de doelgroep binnen het project

Een vorm van cocreatie blijkt goed te werken. De invulling hiervan verschilt: tussen projecten, tussen de verschillende fase van een project en tussen deelnemers. Wat men het beste vindt werken, is dat deelnemers en professionals samen beslissingen nemen over wat ze gaan doen. Het (enkel) aanbieden van een kant-en-klaar aanbod draagt het minst bij aan het bereiken van doelen en doelgroepen.
Soms bleek het moeilijk in te schatten wat de deelnemers kunnen en aankunnen. Dan kan binnen de cocreatie de professional een grotere rol krijgen: *'Cocreatie vraagt ook om omschakeling in de mindset van de deelnemers die gewend zijn aan het handje meegenomen te worden. En soms lukt dat ook niet en is een duidelijk, gestructureerd programma met een einddoel om naar toe te werken de behoefte van de groep en moet je daar naartoe schakelen.'*

Lessen over de samenwerking tussen domeinen

Zowel expertise van de kunstprofessionals in hun kunstdiscipline(s) en het creatieve proces als expertise van de zorg- en/of welzijnsprofessional over de doelgroep, hun beperkingen en behoeften zijn belangrijk voor het bereiken van doelen en doelgroepen. Deze expertise wordt het best benut als beide professionals van begin tot eind betrokken zijn bij de uitvoering van het project. Genoemde uitdagingen daarin zijn: cultuurverschillen tussen sectoren

overbruggen, personeelswisselingen en aandacht geven aan het samenwerkingsproces.
Wat volgens de projectleiders en professionals kan helpen, is:

- Een duidelijke taakverdeling en planning
- Open communicatie, bijvoorbeeld door het inplannen van gezamenlijke evaluaties gedurende het gehele proces
- Focus op de gemeenschappelijke doelstelling
- Flexibiliteit om in te spelen op onverwachte situaties

2 Bereik

In totaal zijn er 663 verschillende projectaanvragen gehonoreerd tijdens de looptijd van het Programma Cultuurparticipatie (1-1-2020 tot en met 31-12-2024).

2.1 Spreiding binnen het Nederlandse Koninkrijk

Het grootste deel van de gehonoreerde projecten is gesitueerd in de provincie Noord-Holland (n=154). In Bonaire (n=1), Sint Maarten (n=2) en Zeeland (n=3) zijn de minste projecten gesitueerd. Op Sint Eustatius en Saba zijn geen projecten. Het vierkante blokje onder Noord-Brabant in figuur 1 representeert vier projecten waarvan de locatie onbekend is.

Figuur 1 Spreiding gehonoreerde projecten Nederlandse Koninkrijk

N = 663, de eilandgroepen links van Nederland representeren het Caribisch deel van het Koninkrijk

Per 100.000 inwoners zijn in Aruba, Curaçao, Noord-Holland en Friesland relatief de meeste projecten toegekend (zie tabel 1).

Tabel 1 Aantal; gehonoreerde projecten in Nederlandse provincies

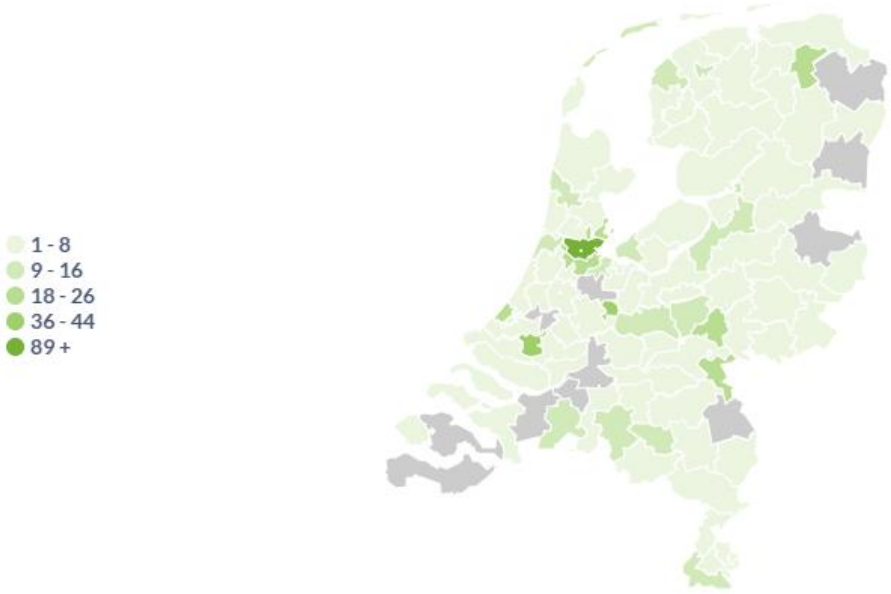
Nederlandse provincies, bijzondere gemeenten en landen uit het Caribisch deel van het Koninkrijk	Aantal gehonoreerde projecten	Inwonersaantal	Projecten per 100.000 inwoners
Aruba	7	108423	6,5
Curaçao	9	156115	5,8
Noord-Holland	154	2992016	5,1
Fryslân	33	664222	5,0
Gelderland	95	2161358	4,4
Utrecht	61	1409144	4,3
Bonaire	1	26552	3,8
Groningen	22	602833	3,6
Flevoland	14	456395	3,1
Zuid-Holland	116	3863397	3,0
Limburg	31	1135328	2,7
Noord-Brabant	69	2664047	2,6
Drenthe	13	506529	2,6
Overijssel	29	1195789	2,4
Zeeland	3	392969	0,8
Sint Maarten[1]	2	-	-
Onbekend	4	-	-
Sint Eustatius	0	-	-
Saba	0	-	-

De inwonersaantallen zijn per 1-1-2025 (CBS Nederland, CBS Curaçao), of het laatste kwartaal van 2024 (CBS Aruba).

Uitgesplitst per postcodegebied zien we dat de meeste projecten binnen Noord-Holland zich concentreren in en om de gemeente Amsterdam (n=89). In figuur 2 is het Caribisch deel van het Koninkrijk niet opgenomen.

1 Ten tijde van publicatie was een recent officieel gepubliceerd inwonersaantal van Sint Maarten niet beschikbaar.

Figuur 2 Spreiding gehonoreerde projecten per postcodegebied In Nederland

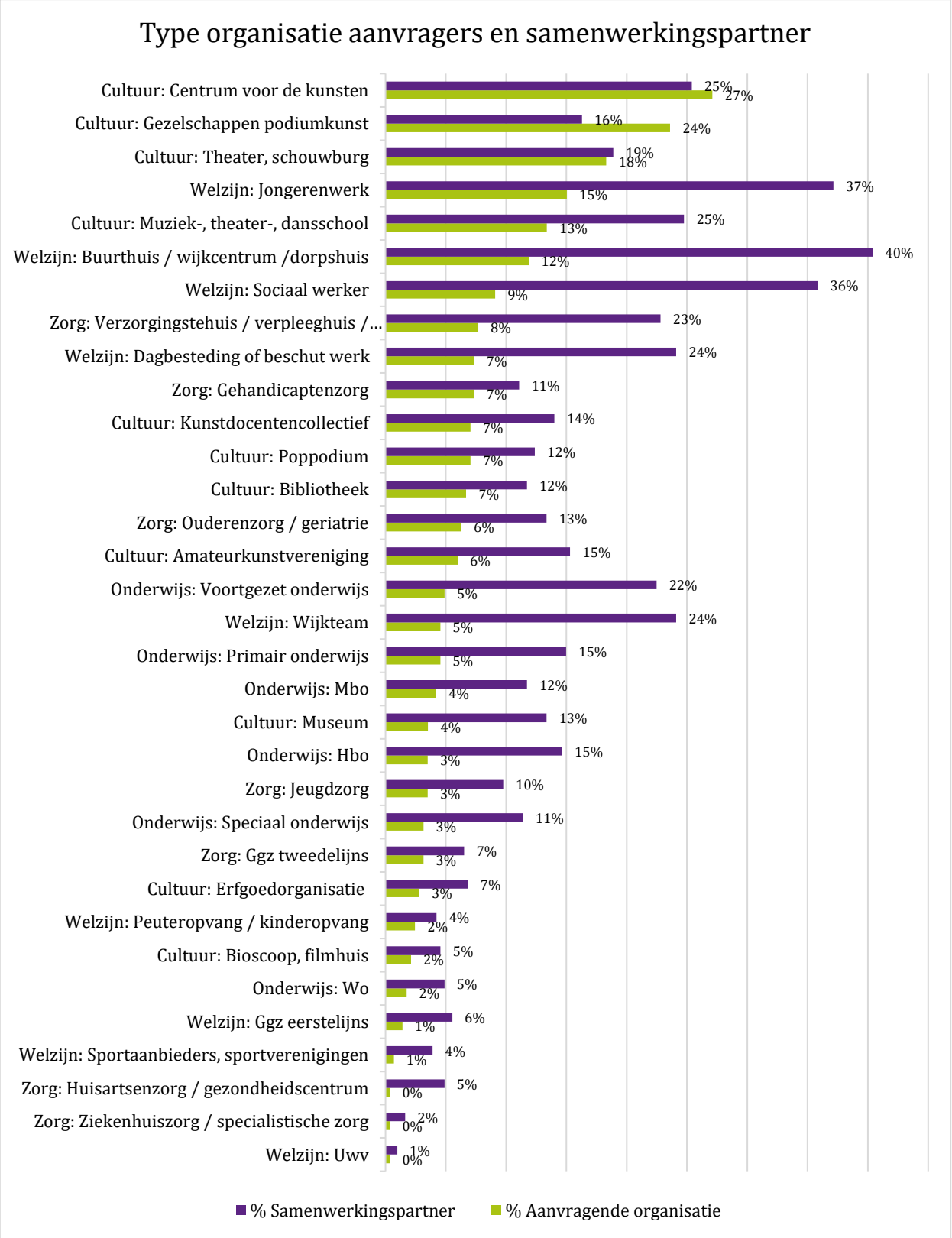

N = 663

2.2 Betrokken organisaties

Aan de projectleiders is gevraagd tot welke type organisatie ze zichzelf rekenen en met welk type organisaties ze samenwerken. De uitkomsten hiervan zijn weergegeven in grafiek 1.

Grafiek 1 Type organisatie aanvragers en samenwerkingspartner

N aanvragende organisatie = 284; N samenwerkingspartner = 307

De meeste projectaanvragers rekenden zichzelf tot de sector cultuur. Het gaat dan vaak om centra voor de kunsten, podiumkunstgezelschappen en theaters/schouwburgen. Ook worden deze regelmatig genoemd als samenwerkingspartner.
Daarna kwamen de meeste aanvragers uit de sector welzijn, hoewel deze organisaties vaker als samenwerkingspartner genoemd zijn. Het gaat dan met name om jongerenwerk, buurthuizen/wijkcentra/dorpshuizen of sociaal werker.
In iets mindere mate deden organisaties die zichzelf rekenden tot de sector zorg een aanvraag. Wel werden verzorgingstehuizen/verpleeghuizen/woonzorginstellingen en gehandicaptenzorg regelmatig genoemd als samenwerkingspartner.
Hoewel enkele aanvragers zich rekenen tot de sector onderwijs, zijn instellingen uit dit domein toch zelden aanvrager. Wel worden ze, vooral het voortgezet onderwijs, in 10-20% van de projecten genoemd als samenwerkingspartner.

In de toelichting op type organisatie van de aanvrager komen de volgende typeringen van de organisaties voor:

- Organisaties gericht op community art: kunstprojecten in gemeenschappen
- Stichtingen met sociaal-maatschappelijke doelen en die daarvoor kunstprojecten inzetten
- Organisaties die zich enkel met kunstprojecten in de zorg bezighouden
- Culturele festivals of events

Deze komen ook in combinatie voor. Uit de analyse van de toelichting blijkt dat veel organisaties hybride profielen hebben en zich niet identificeren als behorende tot één enkele sector. Als we kijken naar het aantal sectoren waarmee de aanvrager samenwerkt, dan blijkt dat een kleine 70% twee of meer sectoren heeft aangekruist.

Organisaties zoeken samenwerking om de doelgroep goed te kunnen bereiken en te kunnen bedienen. Ook vormen gemeenschappelijke doelstellingen vaak een reden om samen te werken. Daarnaast, maar van minder belang, spelen ook andere zaken een rol bij het aangaan van samenwerking: zoals de faciliteiten van een samenwerkingspartner, eerdere ervaringen in de samenwerking of het netwerk dat een samenwerkingspartners heeft met andere organisaties die wellicht van belang zijn voor het slagen van het project.

Grafiek 2 Motivatie voor samenwerking

N = 322

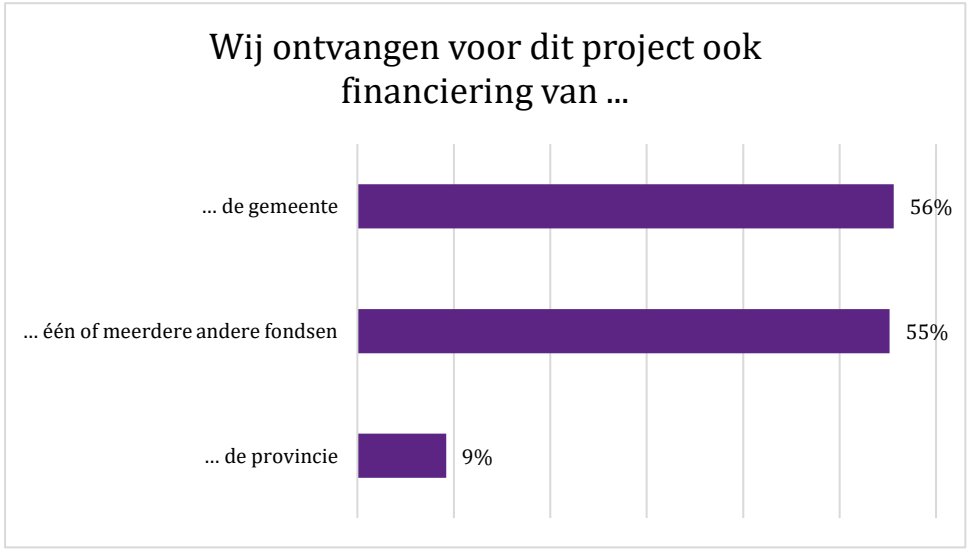
Uit de toelichting op de motivatie om samen te werken blijkt dat het vaak gaat om het uitbouwen van een bestaande samenwerking: *'Deze twee organisaties hebben al meerdere keren samengewerkt in uiteenlopende projecten... Inmiddels een goed team, voor nu en voor de toekomst.'* Ook de contacten met en het bereik onder de doelgroep wordt hier genoemd: *'[Naam organisatie] heeft een grote doelgroep... en weet door zijn expertise deze te bereiken.'* Een enkeling noemt ook dat men door de samenwerking leert en innoveert: *'Innovatie en organisatieontwikkeling zijn noodzakelijk om langetermijneffect voor inclusie te borgen.' 'Door de kennis van zorgverleners te gebruiken wordt de samenwerking vormgegeven. Win-win situatie.'*

2.3 Cofinanciering

Vier vijfde van de projecten ontvangt naast de FCP-subsidie ook andere publieke financiering. Dit betreft vaak financiering van de gemeente en/of andere fondsen. Iets minder dan 10% van de projecten ontvangt vanuit de provincie financiering. De meeste projecten (65%) ontvangen vanuit één ander type partij cofinanciering, 30% ontvangt vanuit twee type partijen cofinanciering, en 5% krijgt van zowel de gemeente, provincie als een of meer andere fondsen een bijdrage.

Als we dit afzetten tegen het type doelgroep waar projecten zich op richten (zoals nieuwkomers of mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, zie paragraaf 3.1.2), dan lijkt er geen verband te zijn tussen type doelgroep en het wel of niet ontvangen van cofinanciering. Alleen bij projecten voor mensen met een visuele en/of auditieve beperking zien we dat er relatief weinig financiering is vanuit gemeenten (zie bijlage 2). Dit zijn tegelijk de minst genoemde doelgroepen.

Grafiek 3 Ontvangen financiering

N = 261

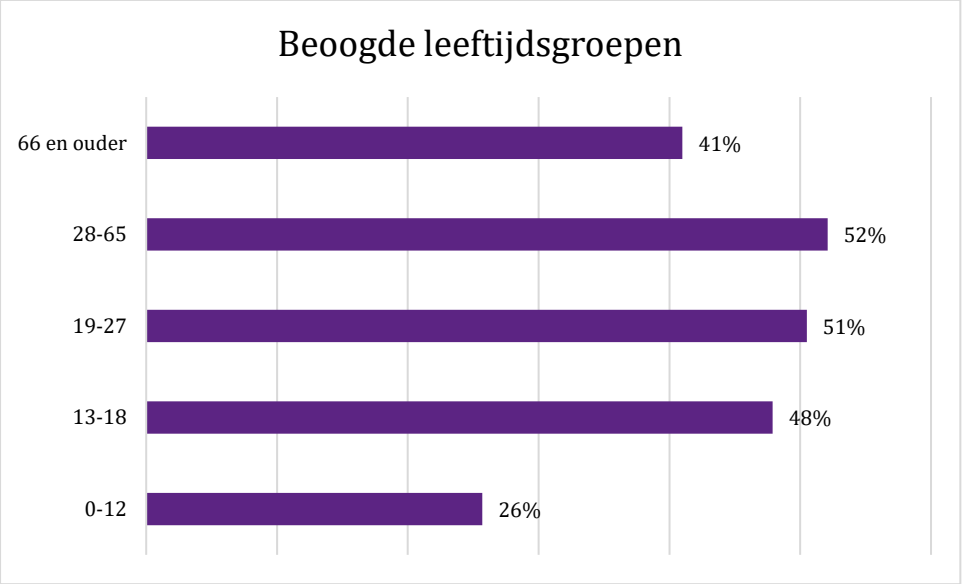
3 Typering van de projecten

3.1 Doelgroepen

3.1.1 Leeftijd doelgroep

De meest genoemde leeftijdsgroep is ook de meest brede: die van 28- tot met 65-jarigen. Kinderen van 0-12 jaar komen relatief het minste voor in de onderzochte projectplannen.

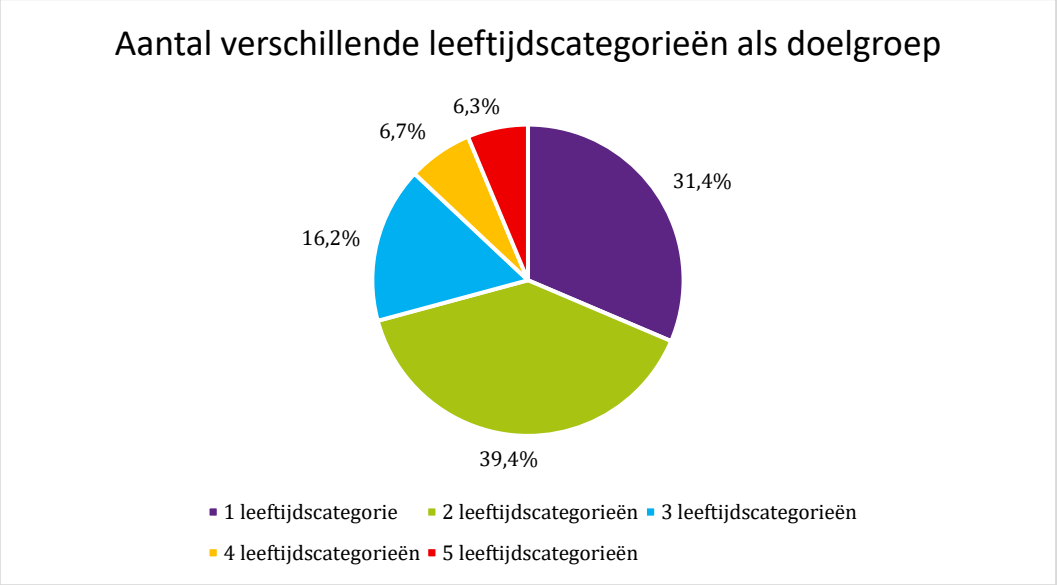
Grafiek 4 Beoogde leeftijdsgroepen

N = 315

De meeste projecten willen tenminste twee leeftijdsgroepen bereiken. Ongeveer een derde beoogt één leeftijdsgroep.

Figuur 3 Aantal verschillende leeftijdscategorieën als doelgroep

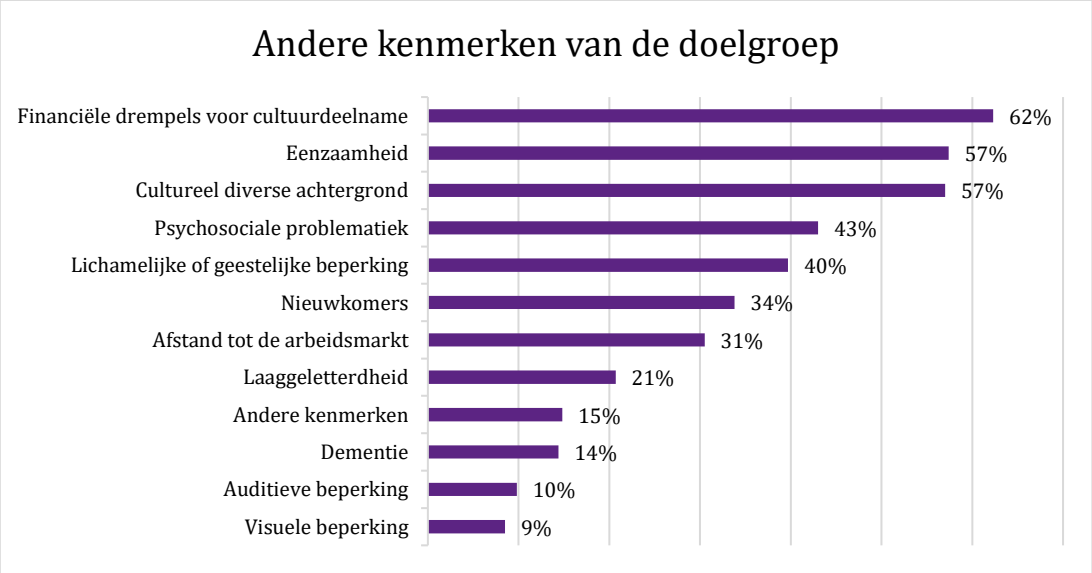

N = 315

3.1.2 Andere kenmerken doelgroep

De meeste projecten (87%) noemen twee of meer kenmerken om hun doelgroep te omschrijven. Een klein aantal projecten richt zich op alle kenmerken (0,02%). De meest genoemde kenmerken zijn financiële drempels voor cultuurdeelname (62%), eenzaamheid (57%) en een cultureel diverse achtergrond (57%). Minder vaak genoemd zijn onder meer dementie (14%), auditieve (10%) en visuele beperkingen (9%).

Grafiek 5 Kenmerken van de doelgroep

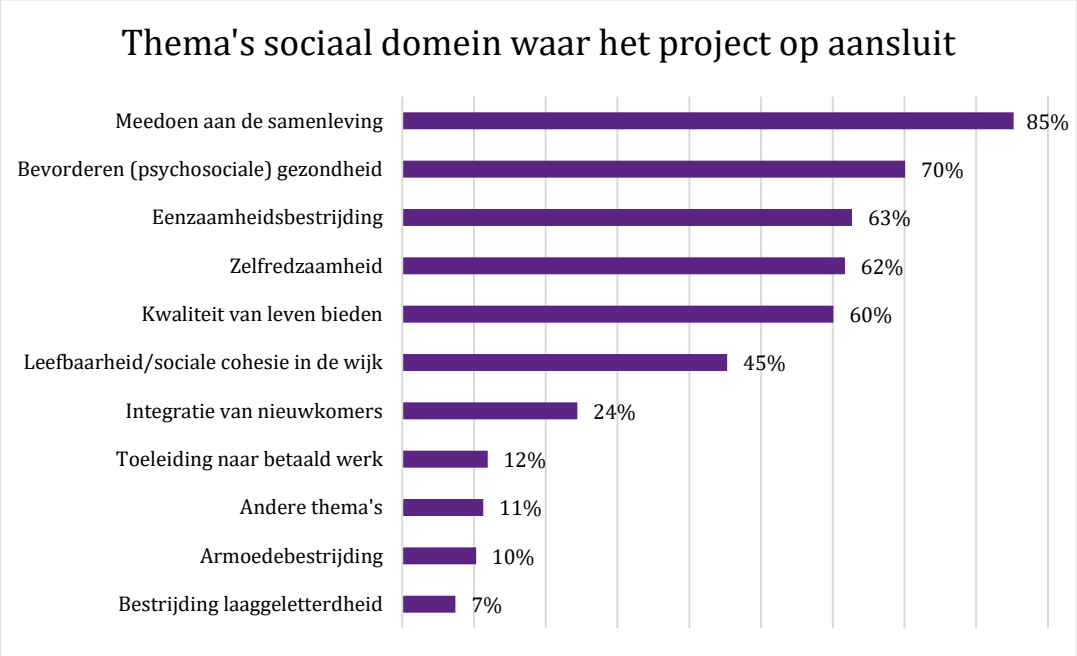
N = 305

3.2 Thema's sociaal domein

Grafiek 6 toont welke thema's uit het sociaal domein volgens projectleiders van toepassing zijn op hun project. Meedoen aan de samenleving springt eruit als het meest genoemde thema (85%), gevolgd door Bevorderen van (psychosociale) gezondheid (70%), Eenzaamheidsbestrijding (63%), Zelfredzaamheid (62%) en Kwaliteit van leven bieden (60%). Dit wijst op een sterke focus op sociale inclusie, welzijn en persoonlijke veerkracht binnen de projecten. Thema's als Laaggeletterdheid (7%), Armoedebestrijding (10%) en Toeleiding naar betaald werk (12%) komen aanzienlijk minder vaak voor, wat suggereert dat de nadruk minder op economische of educatieve thema's ligt en meer op sociale verbondenheid en mentale gezondheid.

Ongeveer 94% van de projecten is gerelateerd aan twee of meer verschillende thema's uit het sociale domein. Dit varieert van twee tot en met negen verschillende thema's.

Grafiek 6 Thema's sociaal domein waar project op aansluit

N = 311

In de toelichting van de projectleiders komen de volgende thema's terug, die deels inhoudelijk overlappen met bovenstaande gesloten antwoordcategorieën:

- Zelfredzaamheid en Empowerment: dit thema is gericht op het bevorderen van de zelfredzaamheid van de deelnemers door hen in staat te stellen keuzes te maken, verantwoordelijkheden te dragen en hun eigen talenten te ontwikkelen.
- Eenzaamheidsbestrijding en Sociale Cohesie: dit thema is gericht op het verminderen van eenzaamheid door verbinding te creëren tussen mensen van verschillende achtergronden, met nadruk op meer sociale cohesie in wijken.
- Leefbaarheid in de Wijk: dit thema is gericht op het verbeteren van de leefbaarheid in buurten door cultuur en kunst als verbindende factor in te zetten.

- Cultuurparticipatie en Verbinding: dit thema is gericht op meer cultuurparticipatie en het gebruik van kunst als middel om mensen te verbinden en sociale barrières te doorbreken.
- Mentale Gezondheid en Zingeving: dit thema is gericht op een betere mentale gezondheid van deelnemers door kunst en cultuur te gebruiken als een middel voor zelfexpressie en zingeving.
- Integratie en Inclusie: dit thema is gericht op het bevorderen van integratie van verschillende groepen, zoals nieuwkomers, ouderen of mensen met een beperking, door hen te betrekken bij culturele activiteiten.

3.3 Omgeving van het project

Grafiek 7 toont in wat voor soort omgeving projecten plaatsvinden. Dit is vaak binnen stedelijke centra of stadswijken. Een minderheid vindt (ook) plaats in landelijk gebied, groen stedelijk of in het centrum van dorpen. Ruim de helft van de projecten (55%) vindt in één type omgeving plaats, 27% van de projecten in twee en 15% in drie of meer typen omgeving.

Grafiek 7 Omgeving waar project plaats vindt

N = 322

Andere genoemde omgevingen zijn te categoriseren in vijf thema's:

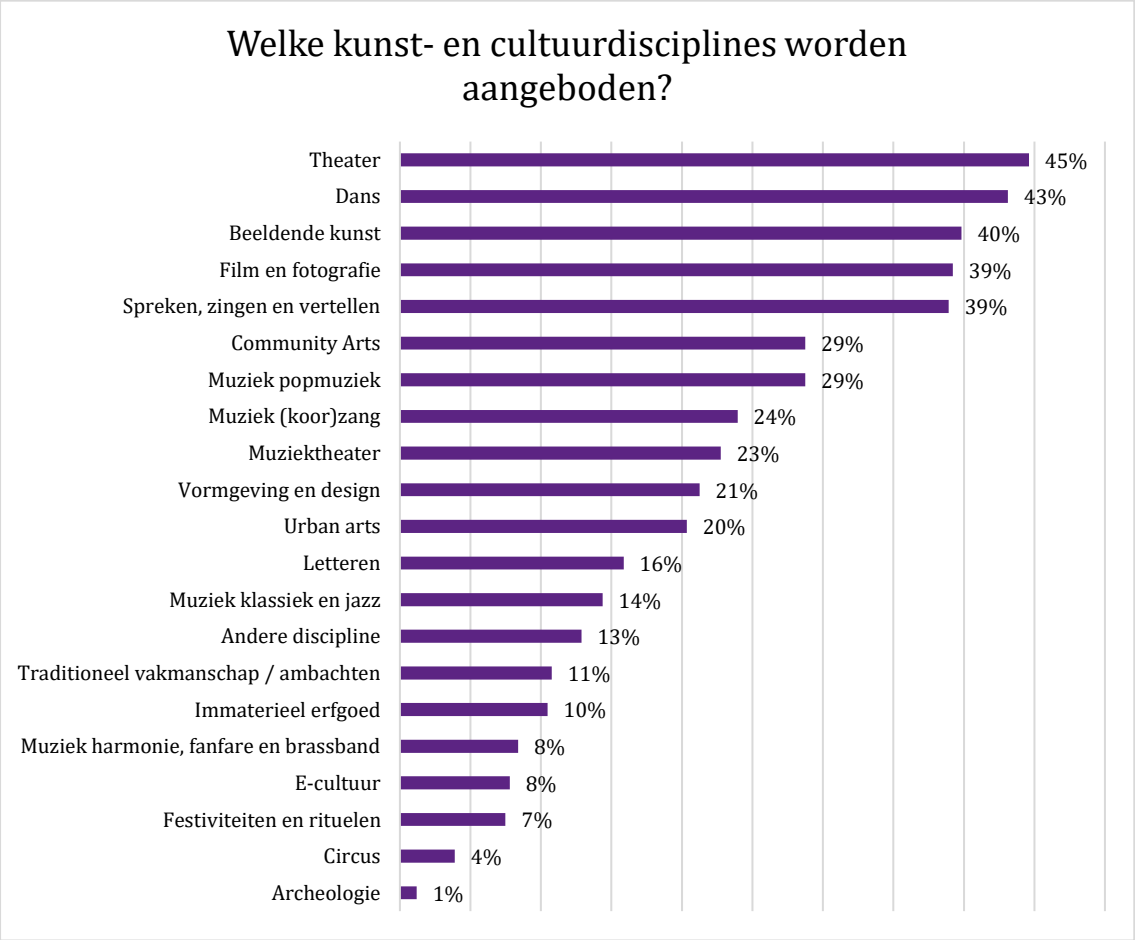
- Wijkgerichte aanpak: projecten die zijn ingebed in wijken met een bepaalde sociaal-maatschappelijke context, zoals wijken of gebieden met sociaal-economische uitdagingen.
- Lokale infrastructuur benutten: projecten die gebruikmaken van bestaande culturele, zorg- of onderwijsinstellingen zoals buurthuizen, bibliotheken, zorginstellingen en scholen.
- Verspreid over meer locaties/steden: projecten die niet op een vaste plek opereren, maar plaatsvinden op meer locaties binnen een regio of verspreid over het land.
- Centrum versus randgebieden: projectleiders verwijzen naar de geografische ligging binnen steden en/of buiten het centrum. Dit overlapt inhoudelijk met de gesloten antwoordcategorieën in grafiek 7.

- Samenwerking met maatschappelijke partners: de fysieke plek wordt vaak mede bepaald door samenwerkingen met zorgpartners, welzijnsorganisaties of andere maatschappelijke instellingen.

3.4 Kunstdisciplines

Grafiek 8 toont welke kunst- en cultuurdisciplines onderdeel zijn van de projecten. Ongeveer een vijfde omvat één discipline. De overige projecten omvatten meer disciplines, variërend van twee tot en met achttien verschillende disciplines. Theater, beeldende kunst, film en fotografie, spreken, zingen en vertellen en dans worden vaak genoemd, circus en archeologie minder vaak.

Grafiek 8 Kunst- en cultuurdisciplines die worden aangeboden

N = 334

Andere disciplines die projectleiders nog noemden:

- Storytelling en Podcast: projecten gericht op het vertellen van persoonlijke, lokale of maatschappelijke verhalen via gesproken woord, vaak in combinatie met audio of digitale media. Veel projecten benoemen specifiek podcasts, storytellingworkshops of geluidsexperimenten.
-

- Culinaire kunsten: hierbij wordt eten als culturele expressievorm benut. Culinair erfgoed, kookworkshops, eetrituelen en het samenbrengen van mensen via voedsel spelen een centrale rol.
- Mode en textielkunst: projecten rond mode, kleding en textiel als creatieve uitdrukkingsvorm. Vaak gaat het om duurzaamheid, identiteit of cultureel erfgoed binnen textiele disciplines.
- Projecten die focussen op hedendaagse muziekgenres als hiphop, dance of elektronische muziek.
- Fysiek-expressieve vormen met een culturele component zoals urban sports, freerunning, skateboarden of bewegingstheater.

Wanneer we de disciplines uitsplitsen naar beoogde leeftijdsgroepen van projecten worden er enkele verschillen zichtbaar (zie grafiek 23 in bijlage 2):

- Kinderen (0–12 jaar) worden vooral (>50%) bereikt via harmonie, fanfare en brassband. Daarnaast (<50%) komen ook circus, klassieke muziek, jazz en urban arts vaak voor in de projectplannen.
- Jongeren (13-18 jaar) worden met meer verschillende activiteiten bereikt, met als meest voorkomende (>50%) urban arts, popmuziek, e-cultuur, film en fotografie en circus.
- Jongvolwassenen (19-27 jaar) worden ook met meer verschillende activiteiten bereikt, met als meest voorkomende (>50%) archeologie, popmuziek, urban arts, vormgeving en design, en circus.
- Voor volwassenen (28-65 jaar) komen festiviteiten en rituelen het vaakste voor in de projectplannen, daarnaast komen muziekgerelateerde disciplines zoals harmonie, fanfare en brassband vaak (>50%) terug, naast community arts en theater.
- Bij de beoogde leeftijdsgroep van 66 jaar en ouder komen muziekgerelateerde activiteiten vaak voor, zoals klassieke muziek, jazz en koorzang. Circus, immaterieel erfgoed en letteren komen ook relatief vaak voor.

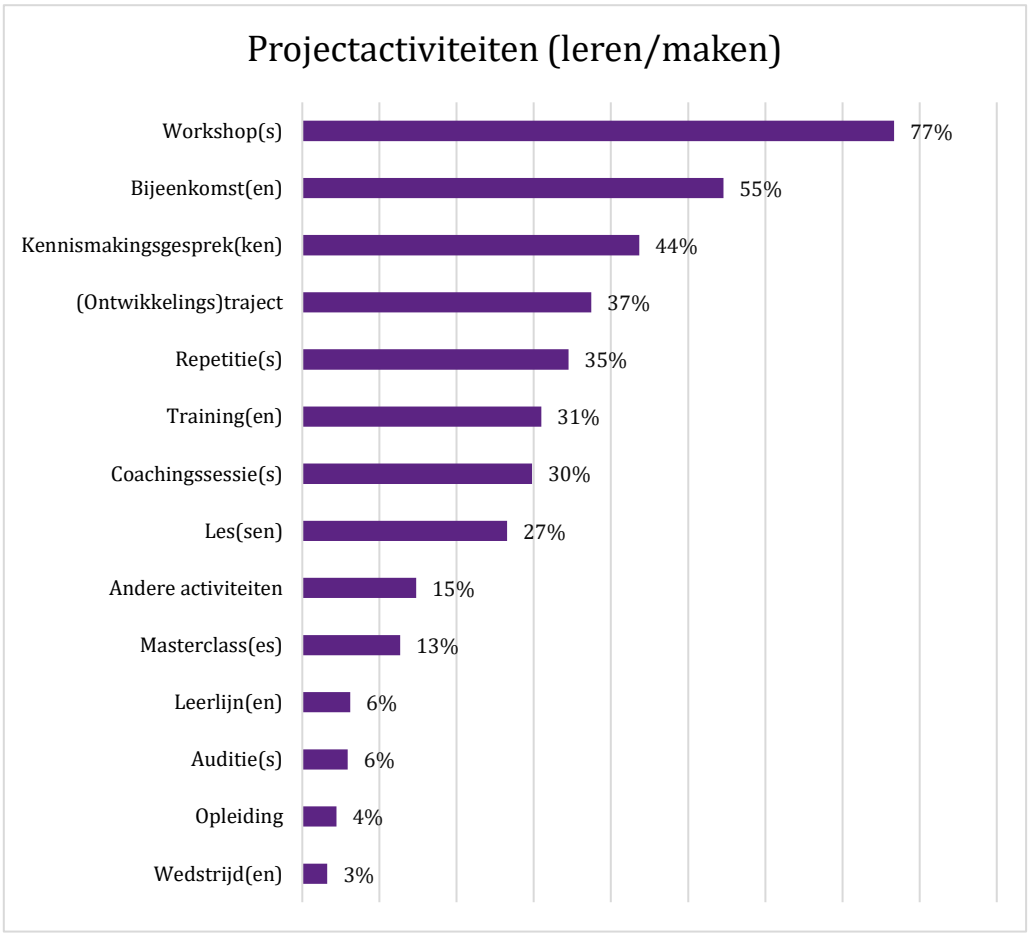
3.5 Type activiteiten

Bovengenoemde disciplines zijn met verschillende soorten activiteiten ontplooid. We onderscheiden hierbij leer- en maakactiviteiten en presenteeractiviteiten. De meeste projecten (95%) bevatten meer soorten activiteiten, variërend van twee tot en met dertien soorten.

3.5.1 Leer- en maakactiviteiten

Workshops vormen de meest voorkomende activiteit (77%) binnen projecten. Ook bijeenkomsten en kennismakingsgesprekken worden relatief vaak ingezet. Activiteiten als audities, opleidingen, leerlijnen en wedstrijden komen incidenteel voor (zie grafiek 9).

Grafiek 9 Aantal projectactiviteiten

N = 339

Sommige activiteiten lijken vaker voor te komen bij bepaalde leeftijdsgroepen (zie grafiek 24 in bijlage 2). Wedstrijden worden bijvoorbeeld relatief vaker ingezet bij jongeren van 13-18 jaar. Meer formele onderwijsactiviteiten zoals opleidingen, lessen en trainingen vinden we relatief vaak terug bij kinderen van 0-12 jaar. Over het algemeen zet men voor de doelgroepen 28-65 jaar en 66 jaar en ouder vergelijkbare activiteiten in. Alleen repetities en audities zien we vaker bij de doelgroep 28-65 jaar.

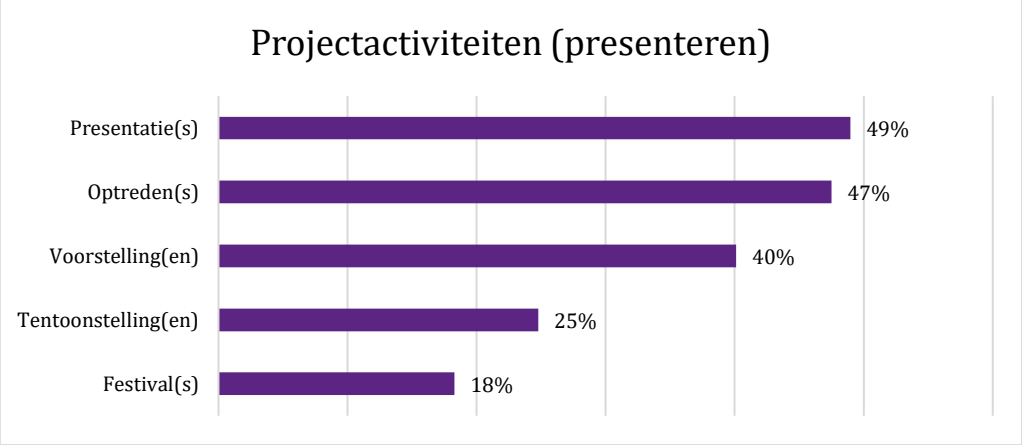
Andere activiteiten die projectleiders nog noemen:

- Digitale en media-activiteiten: activiteiten zoals podcasts, video-opnames, online sessies, en webontwikkeling.
- Participatie en cocreatie: deelnemers zijn actief betrokken bij het bedenken, vormgeven of uitvoeren van het project (bijvoorbeeld via brainstorms, meedenken of coproducties).
- Onderzoek, reflectie en evaluatie: projectonderdelen gericht op procesmonitoring, evaluatie, kennisdeling of verdiepend onderzoek door deelnemers of begeleiders.
- Community-building en outreach: activiteiten gericht op het opbouwen van netwerken, het creëren van ambassadeurs of het bereiken van specifieke doelgroepen.
- Creatie- en productieproces: het achter de schermen meewerken aan conceptontwikkeling, repetitievoorbereidingen, scriptontwikkeling of kostuumontwerp.

3.5.2 Presenteeractiviteiten

Presentaties en optredens lijken wat vaker voor te komen binnen de bevraagde projecten, ook in vergelijking met de meeste bovengenoemde leer- en maakactiviteiten.

Grafiek 10 Aantal projectactiviteiten (presenteren)

N = 339

Kijkend naar de uitsplitsing van presenteeractiviteiten per leeftijdsgroep (zie grafiek 25 in bijlage 2) valt op dat projecten voor kinderen en ouderen relatief weinig gebruikmaken van festivals. Voorstellingen zien we vooral in projecten voor de doelgroepen 19-27 jaar en 28-65 jaar.

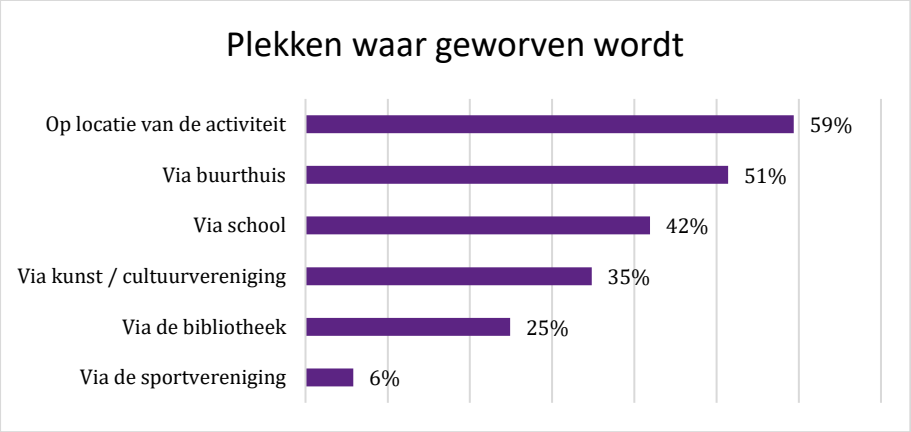
4 Projectresultaten

4.1 Werving van de deelnemers

Ongeveer 90% van de projecten gebruikte meer plekken en informatiedragers voor werving, variërend van twee tot en met veertien.

De meest gebruikte wervingsplek is de locatie van de activiteit zelf (59%), gevolgd door het buurthuis (51%) en scholen (42%). Ook kunst- en cultuurverenigingen worden geregeld genoemd (35%). Sportverenigingen zijn zelden een plek waar men deelnemers werft (6%).

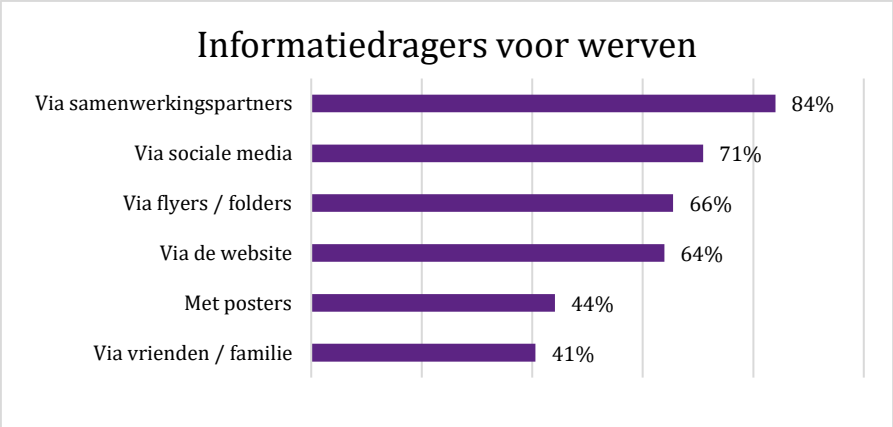
Grafiek 11 Plekken van werving

N = 313

Samenwerkingspartners zet men het vaakst in bij het werven van deelnemers (84%), gevolgd door sociale media (71%) traditionele middelen zoals flyers en folders (66%) en websites (64%). Posters (44%) en vrienden of familie (41%) worden minder vaak ingezet.

Grafiek 12 Informatiedragers voor werven

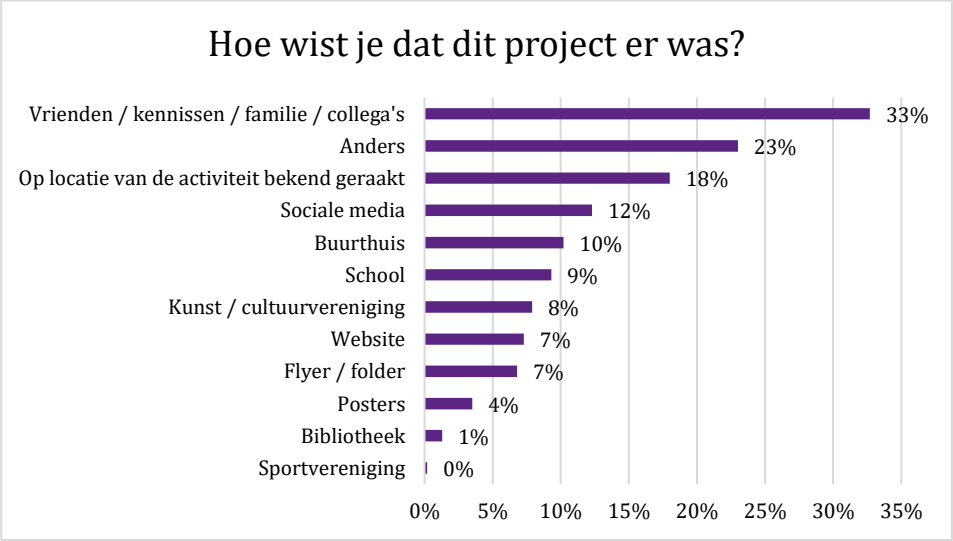
N = 313

De toelichtingen van projectleiders over de werving zijn in te delen in de volgende thema's die gedeeltelijk overlappen met de eerder besproken gesloten antwoorden:

- Netwerkbenadering via partners en professionals: projectleiders benaderen hun doelgroep via formele partners zoals scholen, wijkteams, jeugdwerkers en andere instellingen met toegang tot specifieke doelgroepen.
- Gebruik van eigen of lokaal netwerk: projectleiders benaderen deelnemers via hun persoonlijke of informele netwerk, zoals buurtbewoners, familie, kennissen of eerdere contacten.
- Flyers, posters en fysieke promotie: projectleiders gebruiken deze bijvoorbeeld in buurthuizen, bibliotheken of op straat.
- Digitale communicatie en sociale media: werving via websites, e-mail, apps en sociale media zoals Facebook, Instagram en WhatsApp.
- Samenwerking met welzijns-/zorgorganisaties: projectleiders benaderen deelnemers via professionals in de zorg- en welzijnssector, zoals GGZ, maatschappelijk werk of ouderenzorg.
- Peer-to-peer en ervaringsdeskundigen: projectleiders zetten mensen uit de doelgroep zelf in als ambassadeur of wervingskanaal voor anderen uit dezelfde groep.
- Werving via bestaande programma's of activiteiten: projectleiders zoeken aansluiting bij al bestaande programma's, schoolprojecten of wijkinitiatieven om deelnemers te werven.
- Pers en media-aandacht: via artikelen in lokale of landelijke media, radio-optredens of advertenties worden deelnemers bereikt.

Deelnemers van 77 projecten hebben aangegeven hoe ze wisten van het bestaan van een project. Het grootste deel is via hun informele netwerk op de hoogte gebracht. Dat is opvallend, want deze manier van werven zetten projectleiders relatief het minst vaak in. Mogelijk leiden de andere wervingsactiviteiten er wel toe dat de informatie deze informele netwerken van (potentiële) deelnemers bereikt. Projectleiders zetten bibliotheken vaker in als wervingsplek, maar die lijken voor deelnemers relatief weinig zichtbaar. Wederom zou het kunnen dat informatie in bibliotheken de deelnemers indirect bereikt heeft via hun (informele) netwerken.

Grafiek 13 Bekendheid project

N = 77

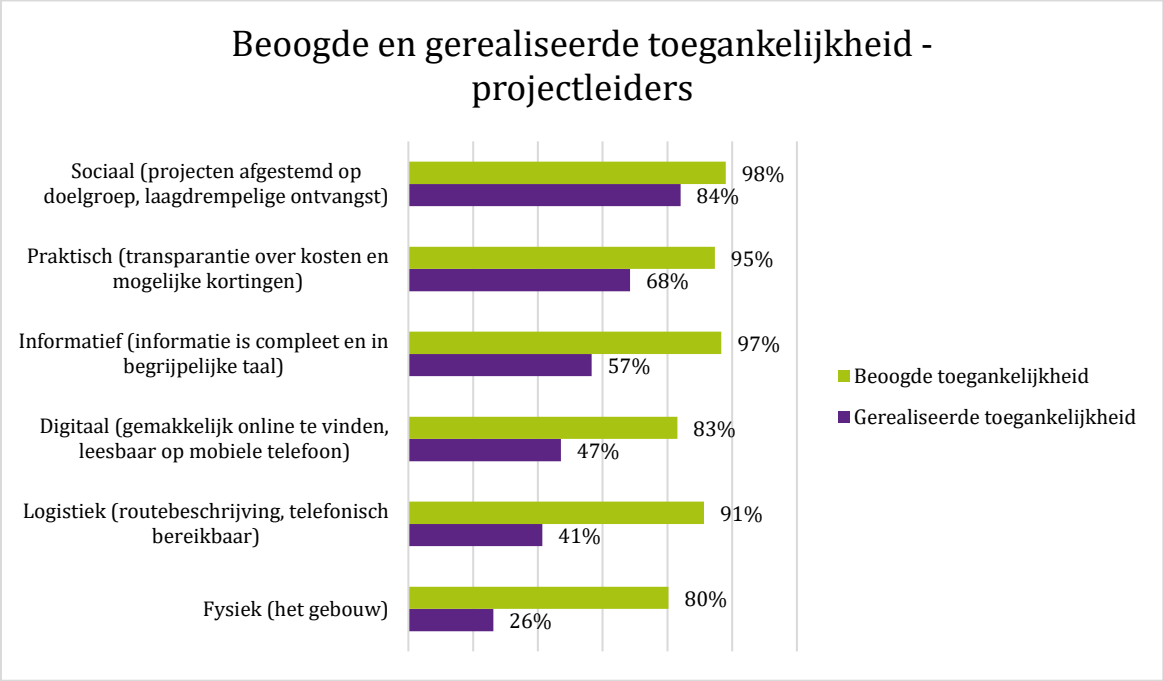
Relatief veel deelnemers hebben de 'anders'-optie aangeklikt. Hun open antwoorden zijn in de volgende thema's gecategoriseerd, die deels overlappen met de gesloten antwoorden:

1 Mond-tot-mondreclame en Netwerken: deelnemers hoorden over projecten via hun sociale kring, zoals vrienden, collega's of familie. Dit kan zowel persoonlijk als via gedeelde berichten of uitnodigingen zijn.
2 Sociale Media: deelnemers hoorden over projecten via posts op platforms zoals Facebook, Instagram en Twitter/X.
3 Informatie via Organisaties en Instellingen: deelnemers hoorden over projecten via informele en formele organisaties, zoals buurthuizen, zorginstellingen, en scholen die betrokken waren bij de activiteiten.
4 Evenementen en Activiteiten: deelnemers hoorden tijdens andere evenementen, zoals repetities, workshops of bijeenkomsten, over een project.
5 Posters en Flyers: deelnemers kregen informatie over een project via gedrukte communicatiemiddelen, zoals posters in de buurt of flyers.

4.2 Drempels voor cultuurdeelname wegnemen

Projectleiders hebben met verschillende vormen van toegankelijkheid rekening gehouden binnen hun projecten. Bijna iedereen houdt rekening met sociale toegankelijkheid, en een grote meerderheid ook met de andere bevraagde aspecten van toegankelijkheid (zie grafiek 14). In bijna alle projecten (99%) wordt rekening gehouden met meer vormen van toegankelijkheid.

Grafiek 14 Toegankelijkheid

N gerealiseerd = 223, N beoogd = 300

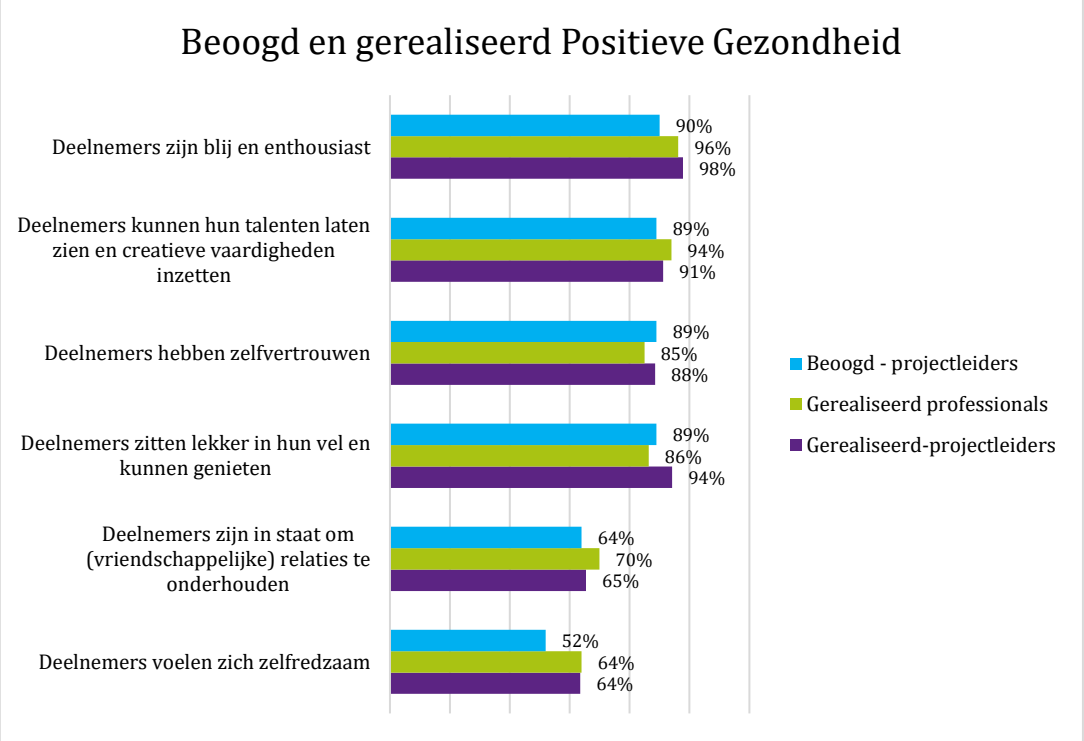
Projectleiders melden dat vooral toegankelijkheid op sociaal, praktisch en informatief niveau is bereikt. Hun projecten hebben minder bijgedragen aan digitale, logistieke en fysieke toegan-

kelijkheid. Over de gehele linie waren de ambities van projectleiders groter dan de behaalde resultaten. Dit geldt vooral voor de digitale, logistieke en fysieke toegankelijkheid.

4.3 Bijdragen aan Positieve Gezondheid

Om een beeld te krijgen van de resultaten bij de deelnemers zijn de projectleiders, de betrokken professionals en de deelnemers een aantal stellingen voorgelegd. Ze konden op een vijfpuntschaal aankruisen of ze het eens waren met de stelling, waarbij 1 stond voor 'helemaal mee oneens' en 5 voor 'helemaal mee eens'.
In grafiek 15 is te zien welk percentage van de projectleiders en professionals optie 4 en 5 heeft aangekruist. Bij de professionals is eerst een gemiddelde per project berekend, omdat per project meer professionals de vragenlijst hadden ingevuld. Vervolgens is daarvan weer een gemiddelde berekend voor alle projecten samen.

Grafiek 15 Positieve Gezondheid beoogd en gerealiseerd

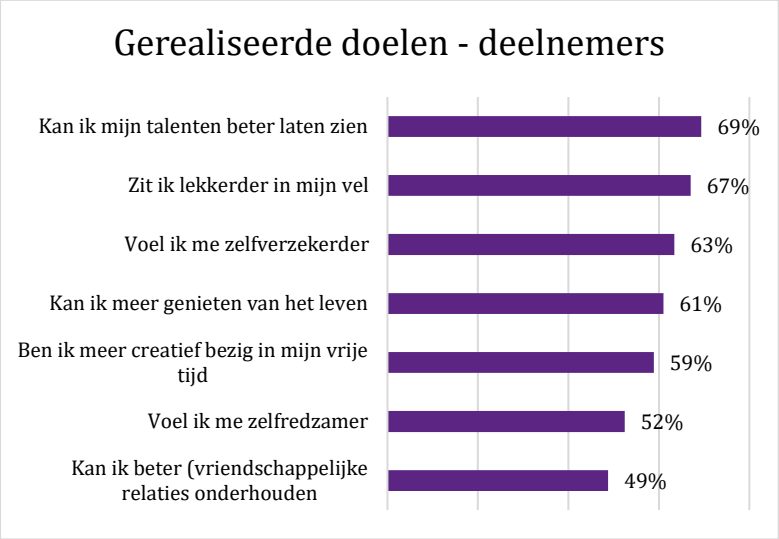
N Beoogde doelen projectleiders = 327 projecten; N Gerealiseerde doelen – projectleiders = 225 projecten; N gerealiseerde doelen – professionals = 188 projecten; zie bijlage 2 voor meer aanvullende data.

Blij zijn, plezier beleven, lekker in je vel zitten en genieten zijn de belangrijkste beoogde en gerealiseerde doelen van zowel de projectleiders als de professionals. Dat geldt ook voor talenten laten zien en creatieve vaardigheden inzetten.
Projectleiders lijken wat positiever over de realisering van doelen dan de professionals. Bovendien is er in hun beleving meer bereikt dan van tevoren gedacht.

Aan de deelnemers hebben we stellingen met (grotendeels) dezelfde categorieën voorgelegd met de vraag in hoeverre deelname aan het project daaraan had bijgedragen. Grafiek 16 laat

zien welk percentage van de deelnemers optie 4 en 5 heeft aangekruist. Ook hier is eerst een gemiddelde per project berekend en is vervolgens daar weer een gemiddelde van berekend voor alle projecten samen.

Grafiek 16 Gerealiseerde doelen

N= 75 projecten

Als we beide grafieken naast elkaar leggen , valt op dat de ervaren gerealiseerde doelen overeenkomen. Ook deelnemers zeggen dat ze beter in staat zijn hun talenten te laten zien, dat ze lekkerder in hun vel zitten, zich zelfverzekerder voelen en meer genieten. Wel zien we bij de deelnemers lagere percentages dan bij de professionals en projectleiders. Waarom dit zo is, weten we niet: dat maakte geen deel uit van dit onderzoek. Goed om te realiseren is dat het hier om gegevens van een beperkt aantal projecten gaat en dat we per project niet weten hoe representatief die deelnemers zijn.

Aan de projectleiders is gevraagd om toelichting te geven op de beoogde doelen. Hieruit kwamen nog een aantal andere doelen naar voren:

- Inclusie bevorderen en/of Polarisatie tegengaan: *'…deelnemers zich te verbinden met groepen uit andere maatschappelijke lagen.'* Of : *'zich verhouden tot de buur uit een andere bubbel.'*
- Meedoen en Sociaal netwerk opbouwen. 'Stimul*eren van actief sociaal burgerschap […] Dat ze hun talent gaan inzetten voor een doel buiten henzelf, een doel waar de samenleving baat bij heeft..' 'Deelnemers doen een netwerk op. […] deelnemers ontwikkelen hun empathisch vermogen.'* Of: *'Wijkbewoners elkaar ontmoeten, meer te weten komen over hun wijk en samen trots zijn op hun wijk. En daardoor ook meer behoefte voelen om zelf actief te zijn in hun wijk.'*
- Andere toelichtingen waren vaak een verbijzondering van de stellingen:
  - Zelfvertrouwen vergroten: '*Deelnemers krijgen een positiever zelfbeeld, omdat ze iets wél kunnen in plaats van (weer) niet. Ze zijn trots op wat ze geleerd hebben. De meeste deelnemers hebben ook nog nooit opgetreden, nog nooit op een podium gestaan. Dat is een intense ervaring voor mensen. Dat ze er mogen zijn, dat ze iets (moois) toevoegen, dat ze de moeite waard zijn om in de spotlights te staan.*'

- Talenten en Creatieve vaardigheden: '*Ontdekken van (creatieve) vaardigheden en talenten en/of het ontwikkelen hiervan.*'
- Blijer en Enthousiaster zijn: '*Er is dus sprake van een win-win-win-situatie: het welbevinden van de persoon met dementie wordt verhoogd, maar dat geldt ook voor de naasten én daarmee wordt ook hun onderlinge band beter.*'

Verder is de projectleiders gevraagd om in eigen woorden te omschrijven wat ze met het project bereikt hebben en de effecten die ze zien bij de deelnemers toe te lichten:

- Interesse in kunst en cultuur: *'Er is sprake van hernieuwde waardering voor cultuur en creativiteit.*'
- Actieve betrokkenheid van de deelnemers: '*Deelnemers kwamen zelf met nieuwe ideeën en gaven aan zich gehoord te voelen.*'
- Expressie van identiteit en emoties: '*Via muziek konden jongeren zich uiten en hun verhalen delen*.'
- Erkenning: '*Mantelzorgers voelden zich gezien en verbonden via het project.'*
- Inclusie bevorderen en/of polarisatie tegengaan: '*Het project bracht culturen samen en zorgde voor meer begrip*.'
- Persoonlijke ontwikkeling: '*We hebben deelnemers echt zien groeien in hun ontwikkeling*.'
- Maatschappelijke betrokkenheid: '*Meer betrokkenheid bij de wijk en buurtinitiatieven*.'

4.4 Voortzetting van de projecten

Aan de projectleiders is gevraagd of ze de projecten voortzetten (zie figuur 4).

Figuur 4 Voortzetting project

N=206 projecten

Ruim twee derde van de projecten gaat in z'n geheel (46%) of gedeeltelijk (24%) door.

- Als projecten doorgaan, komt dat door: enthousiasme bij de deelnemers, projectleider en/of samenwerkingspartner;
- De samenwerkingspartners willen door of er komen nieuwe samenwerkingspartners bij.

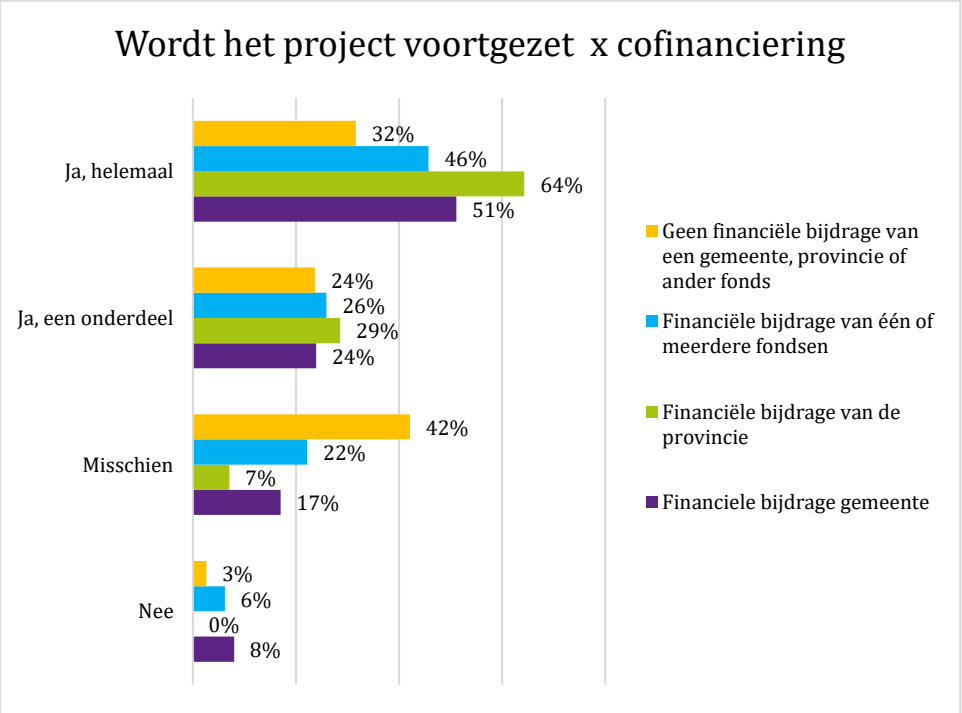
De positieve resultaten van het project zijn een stimulans om door te gaan. Soms zoeken projectleiders daarbij ook naar inbedding in het reguliere aanbod. Bij projecten die in hun geheel doorgaan, werken ze aan verduurzaming door hun ervaringen en aanpak vast te leggen in documentaires, lespakketten, boeken enzovoort. Via de bestaande netwerken, gemeente en fondsen zoeken ze naar structurele borging. Aanvragen zijn gedaan of in de maak, maar ook deze groep noemt financiering een uitdaging. Een aantal (n=16) streeft verduurzaming ook na via een vervolgaanvraag bij het FCP.

Bij projecten die misschien of gedeeltelijk doorgaan, is er weliswaar veel enthousiasme om door te gaan en zijn daarvoor ook concrete plannen, maar speelt financiële onzekerheid een rol in de voortzetting. Veel projectleiders noemen dit: *'Als we weer subsidie krijgen en de financiën rond krijgen, dan willen we graag door in het komende seizoen.'*
In andere gevallen lijkt het ook afhankelijk te zijn van de capaciteit van de betrokken organisatie of andere interne organisatieontwikkelingen: *'De aanspreekpunten voelen zich te druk om een moment in de agenda te prikken.'* Ook inhoudelijk afwegingen spelen een rol in besluiten om projecten wel of niet voort te zetten: *'We zoeken naar een nieuwe vorm die niet elk jaar weer meer mankracht en uren vergt.'* Of: *'Er moet opnieuw worden gebrainstormd over de vorm van een workshopreeks.'*

Wanneer het project niet doorgaat, heeft dit verschillende redenen, zo blijkt uit de toelichting:
- Een subsidieaanvraag is afgewezen.
- De samenwerking wordt niet voortgezet vanwege personele/interne ontwikkelingen bij de samenwerkingspartner.
- Het project, en daarmee de beslissing om wel of niet door te gaan, is overgedragen aan de samenwerkingspartner.
- Men heeft geleerd van de aanpak en wil die veranderen of zich richten op een andere doelgroep.

Omdat financiën een rol spelen bij de voortzetting van de projecten, hebben we de antwoorden op de vraag over voortzetting uitgesplitst naar projecten met of zonder cofinanciering door gemeente, provincie of een ander fonds. Grafiek 17 laat zien dat 64% van de projecten die ook financiering krijgen van de provincie en 51% met cofinanciering van de gemeente in hun geheel worden voortgezet. Een mogelijke verklaring hiervoor vinden we in de toelichting. Hieruit bleek immers al dat positieve resultaten hebben geleid tot enthousiasme bij de lokaal betrokken partijen, waaronder wellicht de gemeente of provincie, en dat dit de bereidheid om te investeren in tijd en geld ten goede kan komen.
We zien ook dat het percentage projecten die misschien worden voortgezet veel hoger is (42%) bij de groep zonder financiële bijdrage van een provincie, gemeente of een ander fonds. Bij deze partijen is de financiële onzekerheid wellicht groter dan bij de partijen die wel financiering ontvangen van een gemeente, provincie of een fonds.

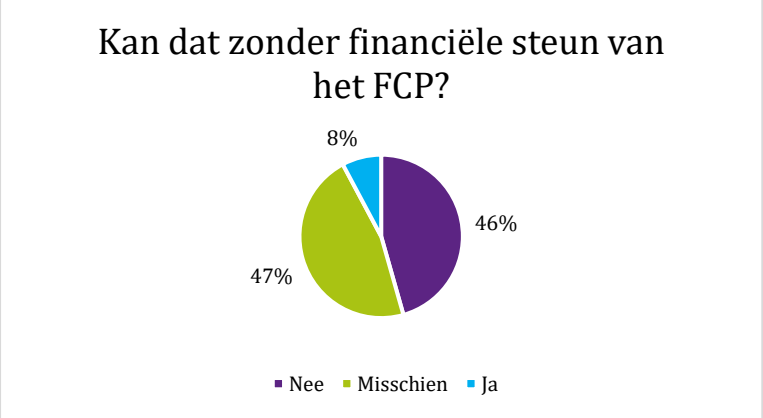
Grafiek 17 Voortzetting project x cofinanciering

N Totaal=206; N Financiële bijdrage gemeente= 88; N Financiële bijdrage provincie =14; N Financiële bijdrage één of meer fondsen=81; N Geen financiële bijdrage gemeente, provincie of ander fonds =38; zie aanvullende data in bijlage 2.

We waren ook benieuwd of de projecten zonder verdere financiële steun van het FCP voortgezet kunnen worden. Dit is weergegeven in figuur 5.

Figuur 5 Mogelijk zonder financiële steun FCP

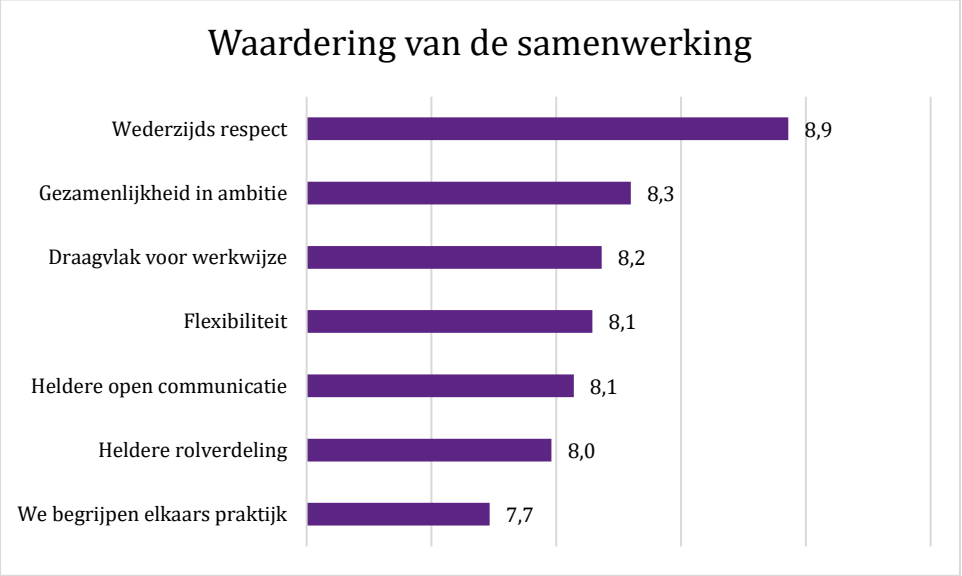
N=206

Hoewel 70% van de projecten zegt geheel of gedeeltelijke door te kunnen gaan, zegt 46% dit niet te kunnen zonder financiële steun van het FCP. Een deel van de projecten die voortgezet worden, zijn nog wel zoekende naar de juiste structuren en financiën. Deze onzekerheid zien we wellicht terug in die 46%.

4.5 Waardering en voortzetting van de samenwerking

Hoe kijken de projectleiders terug op de samenwerking? We vroegen hen een rapportcijfer te geven aan verschillende aspecten van de samenwerking (zie grafiek 18).

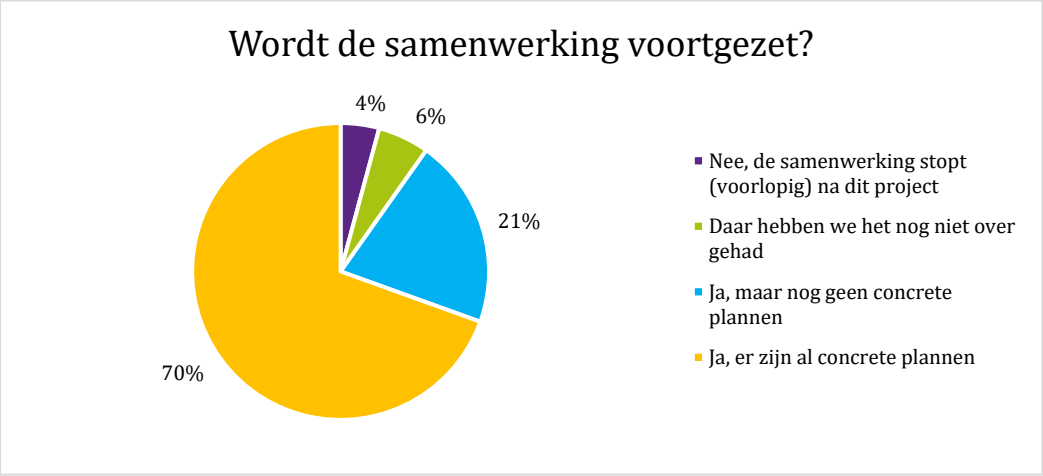
Grafiek 18 Waardering van de samenwerking

N = 274

Het algehele beeld laat zien dat projectleiders de samenwerking zeer waarderen. Het gemiddelde rapportcijfer ligt voor alle aspecten rond de 8. Het hoogste scoort 'wederzijds respect'. Het begrijpen van elkaars praktijk krijgt de laagste waardering, maar nog steeds een ruime voldoende.
Maar betekent dit ook dat men de samenwerking voortzet? Bij 70% van de projecten is dat het geval en daar zijn ook al concrete plannen voor. 21% van de projectleiders zegt dat ze de samenwerking voortzetten, maar dat er nog geen concrete plannen voor zijn.

Figuur 6 Voortzetting kerkhof

N=213 projecten

Vanwege de meerwaarde en de projecten die daaruit voortvloeien, gaan veel samenwerkingen door, al dan niet aangevuld met nieuwe partners. De samenwerkingsrelaties hebben zich tijdens het project verder ontwikkeld en zijn soms intensiever geworden. Partijen werken niet meer alleen om logistieke redenen samen en de samenwerking wordt inhoudelijker: samen nadenken over doelen en invulling van het project. Enkelen geven ook aan dat de ervaringen in beide organisaties hebben geleid tot nieuwe of gezamenlijke werkwijzen. Het vertrouwen in elkaar en in het project is gegroeid.
Projectleiders willen het project en de samenwerking graag structureel borgen. Hiertoe maken ze meerjarenafspraken en zoeken ze naar structurele financiering. Dit laatste is nog wel lastig. Sommigen noemen de meerjarige financiering door het FCP als optie en ook voeren ze gesprekken met de gemeente. Het borgen van opgedane kennis en ervaring krijgt ook aandacht in de vorm van trainingen voor mensen die het project hierna gaan uitvoeren. Dit kunnen professionals zijn, maar ook vrijwilligers.

Er zijn verschillende redenen aan te wijzen voor het (misschien) niet voortzetten van de samenwerking:

- Andere prioriteiten bij de samenwerkingspartner: *'De organisatie moet eerst tot rust komen, voordat er structureel samengewerkt kan worden met externe partijen*.'
- Tijdgebrek
- Geldgebrek
- De uitvoering is overgedragen aan de samenwerkingspartner.

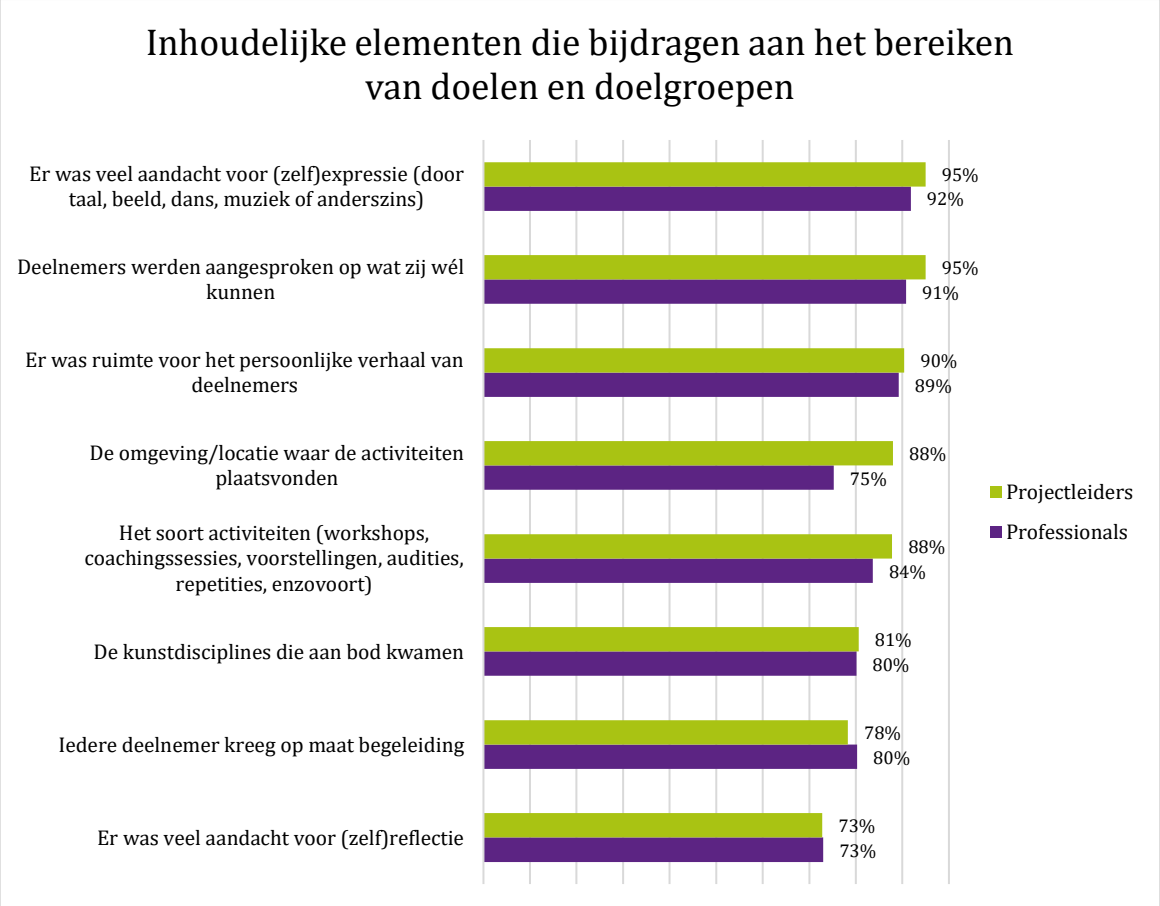
Zowel bij de voortzetting van de samenwerking als van het project blijkt het zoeken naar financiën een belangrijke hobbel om te nemen. De voortzetting van de samenwerking en van het project zijn dus onderling verbonden.

5 Lessen over het bereiken van doelen en doelgroepen

5.1 De inhoud van de projecten

De projectleiders en de professionals is gevraagd welke inhoudelijke elementen van hun project bij hebben gedragen aan het bereiken van doelen en doelgroepen. Ze konden bij een aantal elementen op een vijfpuntschaal aankruisen of iets heeft bijgedragen, waarbij 1 stond voor 'niet of nauwelijks' en 5 voor 'heel veel'.
Grafiek 19 laat zien welk percentage van de projectleiders de optie 4 ('veel') of 5 ('heel veel') hebben aangekruist (rode balk). Voor de professionals is eerst een gemiddelde per project berekend en vervolgens een gemiddelde voor alle projecten samen(blauwe balk).

Grafiek 19 Elementen die bijdragen aan bereiken doelen en doelgroepen

N Projectleiders = 221 projecten; N Professionals = 181 projecten

Aandacht voor (zelf)expressie, deelnemers aanspreken op wat ze wél kunnen en ruimte geven aan hun persoonlijke verhaal zijn elementen die projectleiders en professionals het belangrijkste vinden om te bereiken wat ze voor ogen hebben. Maar ook de overige voorgelegde elementen scoorden hoog.

Ze geven ook toelichtingen op deze elementen:

- **Aandacht voor zelfexpressie/Persoonlijke verhaal van deelnemers**
  Het uiten van gevoelens, het delen van je persoonlijke verhaal en dat vervolgens vormgeven in een kunstzinnige uiting werkt stimulerend voor veel deelnemers: *'Ons verhaal werd serieus genomen.'* Of: *'Hier werd ik niet beoordeeld, maar begrepen.'*
  Verhalen van deelnemers werden verwerkt in theaterstukken, maar ook in individuele uitingen als schilderijen, songteksten, foto's of boeken. Uit het volgende citaat blijkt dat het delen van persoonlijke verhalen in projecten waarin met groepen gewerkt wordt, ook soms lastig kan zijn: *'Soms was er bijna teveel ruimte voor het persoonlijke verhaal. Af en toe mensen hun ervaring laten delen was heel krachtig, zowel voor ons als voor hen. Sommigen namen alleen wel erg veel ruimte, daar moest op gelet worden.'* Het delen van je verhaal kunnen mensen ook als spannend of confronterend ervaren: *'Het was confronterend om je eigen film terug te kijken.'* Het is goed als daaraan (op maat) aandacht te besteden.

- **Aanspreken op wat ze wél kunnen**
  Dit is vooral een rol van de professionals bij de uitvoering. Eerst door te ontdekken wat de deelnemers willen en al kunnen, om hen vervolgens te verleiden een volgende stap te maken: *'De vakdocenten wisten heel goed in te springen op dat wat zich aandiende in creatief opzicht om het uiterste uit de deelnemers te halen.'* Maar ook deelnemers onderling elkaar laten aanspreken op wat ze kunnen is een mogelijkheid om dit vorm te geven: *'Door het aanbieden van open studiosessies waren er altijd meer deelnemers in dezelfde ruimte. Hierdoor konden we van elkaar leren.'* Dat het aanspreken op wat ze wél kunnen goed werkt, blijkt ook uit citaten van deelnemers: *'Het is gaaf om te merken dat ik dit echt kan.'* En: '*De begeleiding was top, je voelde je echt gezien.'*

- **Omgeving/locatie waar de activiteiten plaatsvonden**
  De gemene deler is dat de activiteit moet plaatsvinden in een omgeving of locatie die vertrouwd voelt voor de deelnemers. Welke dat is, hangt dus af van je doelgroep en deelnemers. Locaties als buurthuizen, bibliotheken, jongerencentra bleken vaak laagdrempelig en passend. Zo zegt een deelnemer: *'Het was in de bieb bij mij om de hoek, dat maakt het makkelijk.'*
  Een extra aandachtspunt dat naar voren kwam, is dat je bij deelnemers die in een rolstoel zitten, van tevoren checkt of de locatie inderdaad rolstoelvriendelijk is. Ook de bereikbaarheid, nabijheid en de faciliteiten zijn een paar keer benoemd: *'Er waren geen keyboards die je kon aansluiten.'*

- **Het soort activiteiten/de kunstdisciplines die aan bod kwamen**
  Ook dit is afhankelijk van wie de deelnemers zijn en waar hun behoeften liggen. Een divers aanbod aan activiteiten met keuzemogelijkheden lijkt goed te werken. Ook het samen toewerken naar een gezamenlijk eindproduct (voorstelling, tentoonstelling, festival) of het organiseren van (culturele) uitjes werkt stimulerend, hoewel dit voor prikkelgevoelige deelnemers ook te veel kan zijn: *'Ik raakte overprikkeld in het museum.'*. Een enkele deelnemer noemde ook dat het fijn is dat er geen toelatingseisen zijn of prestatiedruk is. We constateerden al dat het uitgaan van wat de deelnemers wél kunnen belangrijk is. Soms moesten de projecten hier wel op aangepast worden, zoals het inkorten van een activiteit vanwege

de spanningsboog van de deelnemers. Of was er een langere kennismakingsfase nodig voor deelnemers om te ontdekken waar ze zich verder in wilden ontwikkelen. Het betekent in sommige gevallen ook iets voor de instructie: *'Soms ging het te snel voor mij.'* Duidelijke uitleg (wat gaan we doen, wat verwachten we van jou, wat kun je van ons verwachten en helderheid over deadlines), soms met visuele ondersteuning, herhaling en een-op-een uitleg zijn nodig.

- **Op maat begeleiding van deelnemers**
  Veel projecten draaien om groepsactiviteiten. Maar ook een-op-een aandacht is belangrijk (zie ook het volgende punt 'aandacht voor (zelf)reflectie): *'Door een maximaal aantal van tien deelnemers per workshop en het feit dat een cyclus uit meer avonden bestond, konden we heel persoonlijk en individueel op elke deelnemer ingaan. We merkten dat dit de connectie met het project heeft versterkt.'* Sommige kenmerken van deelnemers (zoals psychosociale problematiek, fysieke beperkingen, (chronische) aandoeningen) vragen om extra aandacht: *'Deelnemers met NAH en afasie zijn het best persoonlijk en op maat te bereiken. Dit moet zorgvuldig gebeuren, omdat er snel een communicatieprobleem kan optreden. Participatie gaat in kleine stapjes. Wij hebben de doelgroep het best bereikt door een-op-een samen met hen te werken.'*

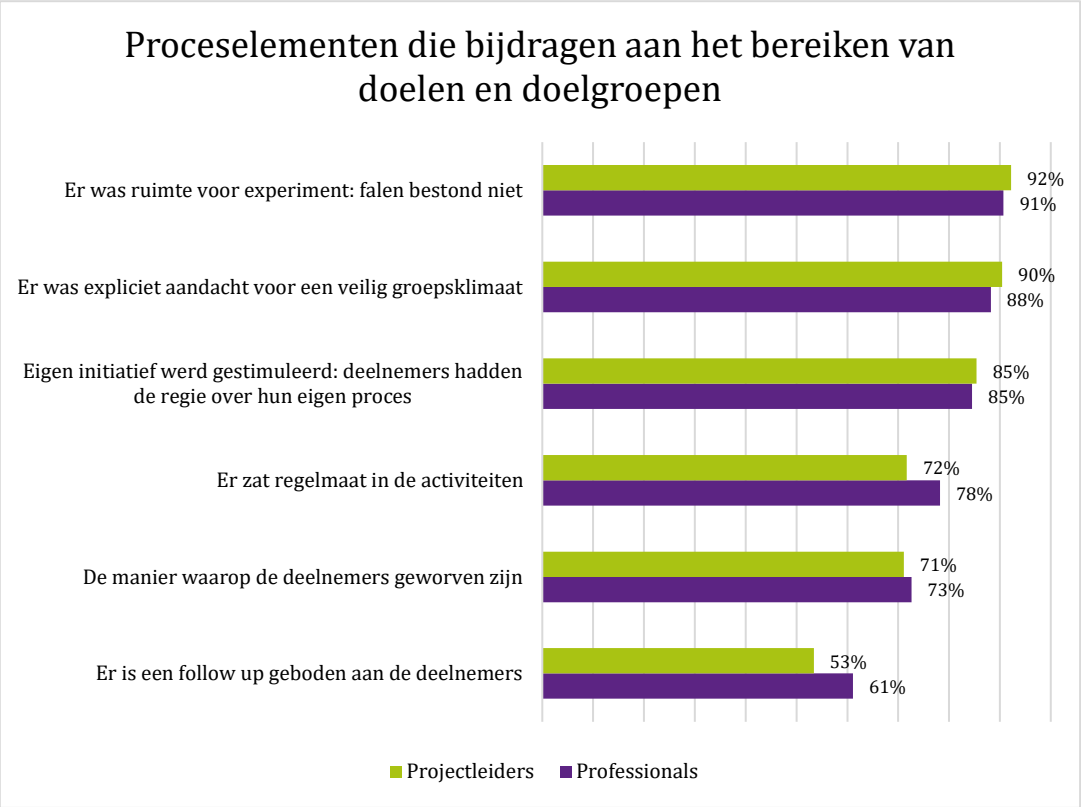
- **Aandacht voor (zelf)reflectie.**
  Dit is iets minder vaak benoemd, maar wel belangrijk. Een projectleider verwoordt goed waarom: *'Tijdens de workshops was er veel aandacht voor (zelf)reflectie. Op verschillende momenten werd bewust stilgestaan bij de voortgang, zodat deelnemers konden evalueren waar ze stonden en welke vervolgstappen nodig waren.'*

5.2 Het proces binnen de projecten

De projectleiders en de professionals is gevraagd welke proceselementen van het project hebben bijgedragen aan het bereiken van doelen en doelgroepen. Ze konden bij een aantal elementen op een vijfpuntschaal aankruisen of iets heeft bijgedragen, waarbij 1 stond voor 'niet of nauwelijks' en 5 voor 'heel veel'.
Grafiek 20 laat zien welk percentage van de projectleiders de optie 4 ('veel') of 5 ('heel veel') hebben aangekruist (rode balk). Voor de professionals is dit wederom per project berekend en vervolgens een gemiddelde voor alle projecten samen (blauwe balk).

Ruimte om dingen uit te proberen en expliciete aandacht voor een veilig groepsklimaat zijn heel belangrijk voor het bereiken van doelen en doelgroepen volgens de projectleiders en de professionals. Daarnaast was het belangrijk om deelnemers te stimuleren om eigen initiatief te nemen: wat ze wilden leren en uitproberen en hun verhalen stonden centraal.

Grafiek 20 Proceselementen die bijdragen een bereiken van doelen en doelgroepen

N

Projectleiders = 218 projecten; N Professionals = 179; zie bijlage 2 voor aanvullende data.

De elementen worden in verschillende open vragen toegelicht:

- **Falen bestaat niet**
  Hier werkt men aan door niet te oordelen of competitie-elementen in te bouwen. Extra aandacht voor faalgevoelens rondom 'toonmomenten' is ook nodig, want dat zijn momenten waarop spanning kan ontstaan bij deelnemers. Het is goed om (genoeg) tijd en aandacht te besteden aan hoe je omgaat met die gevoelens. Het extra oefenen voor optredens op de locatie van het optreden zelf kan helpen.

- **Eigen initiatief**
  Hierin is een belangrijke rol weggelegd voor professionals. Die motiveerden de deelnemers om te ontdekken wat ze leuk vonden en daar verder in te groeien: *'De deelnemers kregen in het repetitieproces veel vrijheid en verantwoordelijkheid om - met artistieke begeleiding - hun eigen vorm te geven aan het verhaal.'* Er wordt zo min mogelijk gebruik gemaakt van vaste formats of scripts.

- **Ruimte om bij te sturen**
  Dit vraagt veel flexibiliteit van de professionals en soms ook van de timing en planning: *'Het was laveren tussen ruimte geven en structuur bieden. De aanpak verschilde per deelnemer, daar was gelukkig ook ruimte voor.'*
  Dat vaste formats soms toch een positieve rol kunnen spelen, blijkt uit het volgende citaat:

'We merkten dat als jongeren een bepaalde zekerheid hadden rondom hun bekwaamheid, ook de ideeën wel loskwamen. De aanpak is die van talentontwikkeling in de zone van naaste ontwikkeling en voorkomen dat je ze overvraagd, zodat ze in de frustratiezone belanden. Met andere woorden, je begint met een vast programma en je gaat aanvoelen wanneer je het programma los kan laten en kan overdragen aan de jongeren. Je doel moet altijd zijn om zoveel mogelijk zelfstandigheid bij de jongeren neerleggen.'

- **Veilig groepsklimaat**
  Dit hangt uiteraard ook samen met het element 'falen bestaat niet'. Het delen van persoonlijke verhalen, het goed omgaan met bepaalde kwetsbaarheden van deelnemers is een uitdaging en kost tijd en aandacht. In de projecten werkte men daaraan door:
  - afspraken te maken over omgangsvormen (grenzen aangeven en grenzen van anderen respecteren);
  - een vertrouwenspersoon aan te stellen
  - rustmomenten te creëren (vooral van belang om overprikkeling te voorkomen of bij spanningen dingen even te laten bezinken);
  - informele momenten met de groep plannen (uitjes, samen eten/borrelen).

  De groepsgrootte en -samenstelling zijn ook van belang. Zo kunnen niveauverschillen tussen de verschillende deelnemers belemmerend werken. Een deelnemer zegt hier bijvoorbeeld over: *'Ik wilde juist méér uitdaging.'* Terwijl een andere deelnemer zegt: *'Soms ging het te snel voor mij.'* In sommige projecten deelde men daarom de groepen op naar leeftijd en ervaring. Er is ook een voorkeur voor kleinere groepen, want dit biedt meer ruimte en tijd om aandacht te geven aan het groepsproces. Een enkele deelnemer deed ook de suggestie om zelf te mogen kiezen voor een groep. Een veilig groepsklimaat is ook gebaat bij taalgebruik dat goed is afgestemd op de doelgroep. Bij sommige doelgroepen is zo eenvoudig mogelijke taal, herhaling van instructies en kleine stapjes nodig, eventueel een-op-een instructie en in sommige gevallen informatie vertalen of een tolk inhuren.

- **Follow-up bieden**
  Dit noemen de projectleiders vooral als voornemen. Vaak hebben ze hier nog niet over nagedacht, maar blijkt er bij deelnemers wel behoefte aan. Die voelen zich betrokken en willen dat graag blijven. Veel projecten denken na over of en hoe ze een vervolg kunnen bieden, maar projectleiders bevelen aan om dat al te bedenken op het moment dat je een activiteit start.

- **Regelmaat in de activiteiten**
  Deelnemers willen graag weten waar ze aan toe zijn en wat er van hen verwacht wordt. Door regelmaat te bieden, werk je bovendien ook aan een individuele en groepsontwikkeling van de deelnemers. Zo zegt een projectleider dat het voor hun deelnemers goed werkte om wekelijks bijeen te komen op een vast tijdstip. Een andere projectleider zegt dat het goed is dat projecten een duidelijk begin (kennismaken), midden (maken) en eindtraject (tonen) hebben. Verschillende deelnemers zeggen dat de communicatie hierover beter kan. Zo was er soms onduidelijkheid over tijden, locaties of vervoer. Ook tijdig en via verschillende kanalen hierover communiceren is van belang.

- **Werving van de deelnemers**
  Maar weinig projectleiders en professionals lichten dit element toe. Twee uitspraken van projectleiders hierover: *'De structurele aanwezigheid van makers in de wijk is in die zin ons grootste en belangrijkste programmapunt.'* En: *'Vaste gezichten in de wijk helpen om een relatie op te bouwen en vertrouwen te winnen.'*

Ten slotte zijn er ook veel opmerkingen gemaakt over de timing en planning van de activiteiten. Hieruit ontstaat het beeld dat je dit vooral goed moet afstemmen op de doelgroep. De invulling kan dus zeer divers zijn. Enkele voorbeelden:

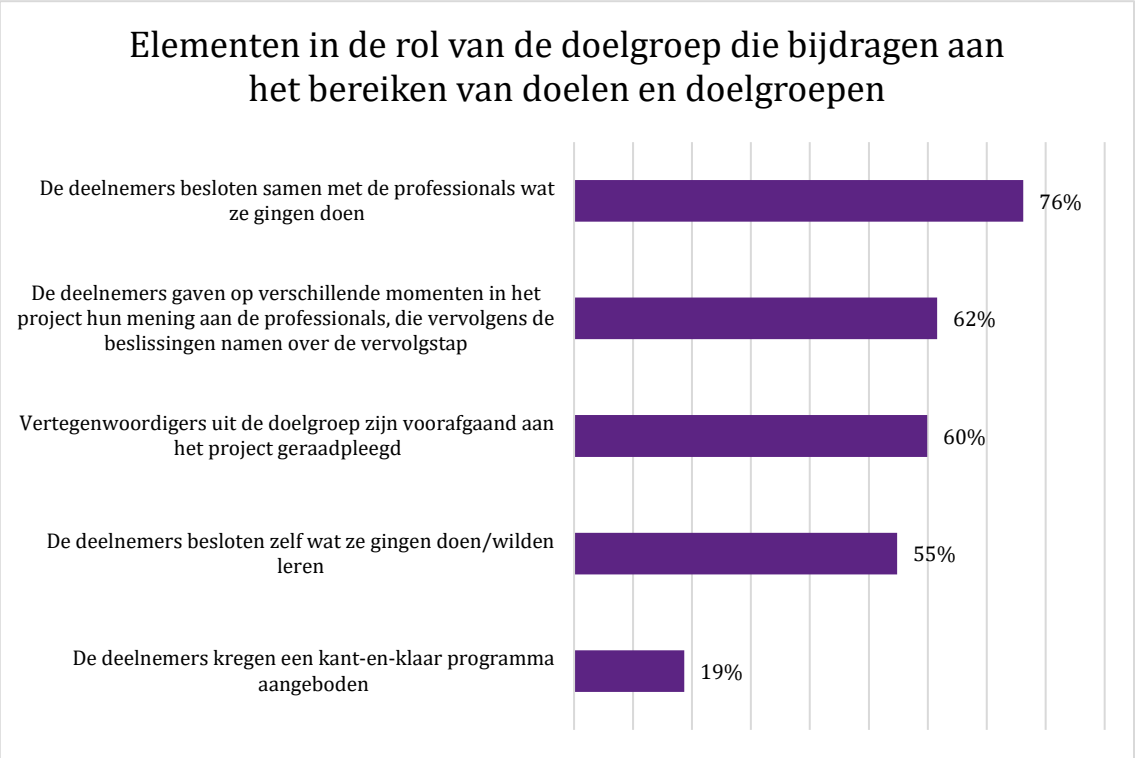
- Ochtenden zijn goede momenten voor ouders met kleine kinderen
- Geen activiteiten (ook niet voor kinderen) tijdens de ramadan als er moslims onder de deelnemers zijn.
- Als deelnemers overdag werken of naar school gaan, zijn ze in de avonduren soms te moe: plan dan activiteiten in het weekend.

Algemeen kunnen we stellen dat de tijd/planning van het hele project vaak te krap is. Samenwerkingsrelaties aangaan, vertrouwensbanden opbouwen, ontwikkelingstempo van de deelnemers kostten meer tijd dan van tevoren ingeschat.

5.3 De rol van de doelgroep

In de vorige paragrafen is al het een en ander gezegd over de rol van de doelgroep: aandacht voor (zelf)expressie, deelnemers aanspreken op wat ze wél kunnen, ruimte voor het persoonlijke verhaal, eigen initiatief stimuleren bleken allemaal elementen te zijn die bijdragen aan het bereiken van doelen en doelgroepen. Dit vraagt iets van de professionals, maar ook iets van de deelnemers. Daarom kregen de projectleiders een aantal stellingen voorgelegd over de rol van de deelnemers en konden ze op een vijfpuntschaal aankruisen of iets heeft bijgedragen aan het bereiken van de doelen en de doelgroep, waarbij 1 stond voor 'niet of nauwelijks' en 5 voor 'heel veel'. Grafiek 21 laat zien welk percentage van de projectleiders de optie 4 ('veel') of 5 ('heel veel') hebben aangekruist.

Grafiek 21 Doelgroepen die bijdragen aan het bereiken van doelen en dolgroepen

N=219 projecten

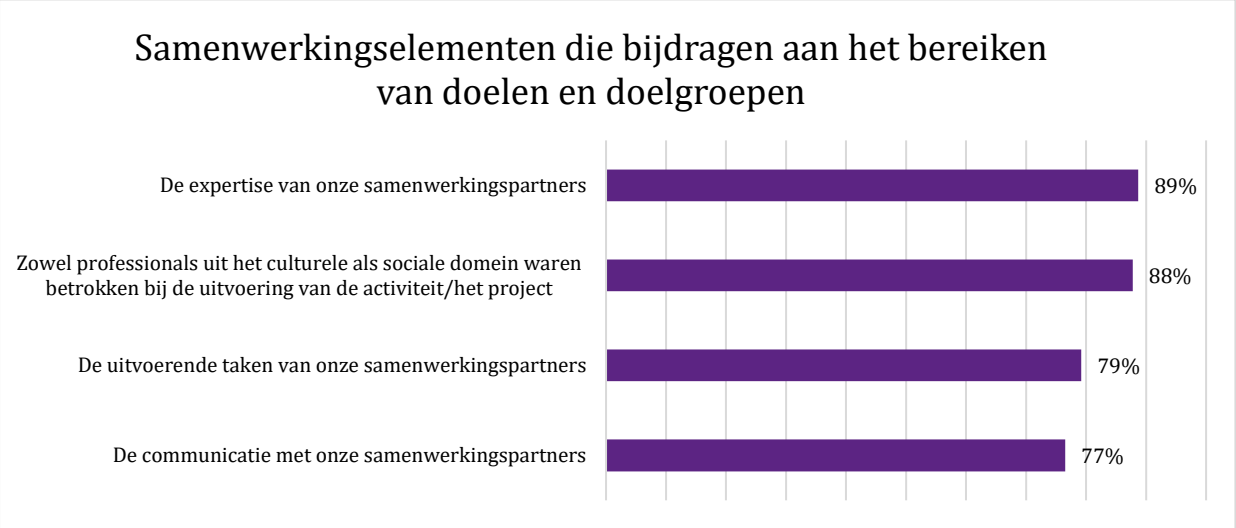
Dat een vorm van cocreatie goed werkt, is duidelijk. De invulling van deze cocreatie verschilt: tussen projecten, tussen de verschillende fases van een projecten tussen de deelnemers. Wat men het beste vindt werken, is dat deelnemers en professionals samen beslissingen nemen over wat ze gaan doen. Het (enkel) aanbieden van een kant-en-klaar aanbod draagt het minste bij aan het bereiken van doelen en doelgroepen.

Zeggenschap van de deelnemers kan gaan over organisatorische kwestie, zoals timing, duur en communicatie-uitingen. Maar ook over de inhoud, bijvoorbeeld als het gaat om welke kunstdisciplines aan bod komen, het verhaal en personages van een voorstelling enzovoort.
Soms bleek het moeilijk in te schatten wat de deelnemers kunnen en aankunnen. Dan kan binnen de cocreatie de professional een grotere rol krijgen. . Zoals een projectleiders het verwoordt: *'Cocreatie tussen deelnemer en docent vraagt ook om omschakeling in de mindset van de deelnemer die gewend zijn aan het handje meegenomen te worden. En soms lukt dat ook niet en is een duidelijk, gestructureerd programma met een einddoel om naar toe te werken de behoefte van de groep en moet je daar naartoe schakelen.'*

5.4 Samenwerking tussen domeinen

Aan de projectleiders is gevraagd welke elementen in de samenwerking met organisaties uit andere domeinen hebben gedragen aan het bereiken van doelen en doelgroepen. Ze kregen een aantal elementen voorgelegd en konden op een vijfpuntschaal aankruisen of iets heeft bijgedragen, waarbij 1 stond voor 'niet of nauwelijks' en 5 voor 'heel veel'. Grafiek 22 laat zien welk percentage van de projectleiders de optie 4 ('veel') of 5 'heel veel') hebben aangekruist.

Grafiek 22 Samenwerkingselementen die bijdragen aan bereiken doelen en doelgroepen

N = 221 projecten

De expertise van de samenwerkingspartners zien de projectleiders als een belangrijk element om de doelen en de doelgroepen te bereiken. Dit geldt ook voor betrokkenheid van professionals uit beide domeinen bij de uitvoerende activiteiten.
De uitvoerende taken van de samenwerkingspartners en de communicatie met hen zijn ook belangrijk volgens de projectleiders, maar scoren iets minder hoog.

Uit de toelichting op de elementen in de samenwerking blijkt het volgende:

- **Expertise**
  Zowel expertise van de kunstprofessionals in hun discipline(s) en het creatieve proces als expertise van de zorg- en/of welzijnsprofessional in de doelgroep, hun beperkingen en behoeften zijn belangrijk. Zo vertelde een projectleider dat het project veel vroeg van de kunstprofessional, omdat de diverse kwetsbaarheden en de soms heftige verhalen van de deelnemers en wat dat met je doet als professional onderschat waren. De expertise van de zorg- en/of welzijnsprofessional kan dan goed helpen om daarmee om te gaan.

- **Professionals uit beide domeinen zijn betrokken**
  Om ieders expertise optimaal te benutten is het van belang dat beide partijen betrokken zijn bij de uitvoering. Eén projectleider wil die betrokkenheid niet beperken tot de uitvoering, maar de kunstenaars ook betrekken bij de planvorming. Deze behoefte zien we ook terug in enkele opmerkingen van professionals.

- **Uitvoerende taken**
  Hier noemt men vooral enkele drempels. Zo bleek dat er uitgeweken moest worden naar een andere locatie door personeelstekort bij de samenwerkingspartner. Ook was het plannen van de activiteiten soms moeilijk, omdat werktijden en planningen niet goed aansloten. Dit zorgde voor onduidelijkheid en onrust, ook bij de deelnemers. Over de inzet van professionals van zorg en welzijn zegt een projectleider: *'Ze kunnen ambassadeur zijn en helpen bij het begeleiden van deelnemers.'*

- **Communicatie**
  Hierover zegt men dat de samenwerkingspartners een goed bereik hebben onder de beoogde doelgroep. Vooral bij de werving bleek dit belangrijk.

Naast deze vier elementen noemen projectleiders ook nog: het beschikbaar stellen van personeel en faciliteiten en het gezamenlijk reflecteren op de activiteiten.

5.5 Stimulerende en belemmerende factoren in domeinoverstijgende samenwerking

Men zoekt samenwerking met partijen uit andere domeinen om kennis en netwerken te verbinden. Uit de voorgaande paragraaf blijkt dat dit volgens de projectleiders bijdraagt aan het bereiken van doelen en doelgroepen. Ook is men over het algemeen zeer tevreden over de samenwerking en zet men die in veel gevallen voort (zie paragraaf 4.5). Maar uit de vraag naar belemmerende factoren blijkt ook dat domeinoverstijgend samenwerken niet makkelijk is. Veel genoemde belemmerende factoren hierbij zijn:

- Samenwerking kost meer tijd dan gedacht: '*Beide organisaties hebben een vol programma*.' En: '*Het kost soms veel onderhandelingen met directies […] om bijvoorbeeld publicaties te realiseren of andere evenementen binnen (en buiten).*'
- Personeelswisselingen, tijdelijke krachten zorgen voor instabiele samenwerking
- Cultuurverschillen tussen de sectoren zorgt voor miscommunicatie: *'Het schuren van een open en experimentele opzet met een op beheersing gerichte werkwijze van de samenwerkingspartner.*' 'Miscommunicatie door een andere manier van communicatie.' En: *'[Naam samenwerkingspartner] heeft de regie over (sommige van) onze deelnemers. Hierdoor worden soms vanuit de zorg beslissingen genomen die niet bevorderlijk zijn voor onze lessen of voorstellingen.'*
- Verantwoordelijkheden en rol-/taakverdeling zijn niet altijd duidelijk afgesproken: '*We willen niet teveel tijd claimen van de jongerenwerkers en worden daardoor wat vraagverlegen. Daardoor gingen we eerder toch maar zelf iets oplossen, wat de samenwerking niet altijd ten goede kwam.*'; *'[Naam aanvrager] was kartrekker van dit project en had daardoor veel uren, geld en middelen beschikbaar. Voor de samenwerkingspartners was dit anders; dat kon zorgen voor verkeerde verwachtingen (hogere verwachtingen vanuit de kartrekker dan de samenwerkingspartner kon waarmaken). Dat was een kwestie van bespreekbaar maken en verwachtingen bijstellen.*'
- Te weinig aandacht voor het proces: 'Te weinig aandacht voor de groepsdynamiek binnen de projectgroep. Er zaten vier uiteenlopende persoonlijkheden in de projectgroep en die botsten weleens. Door een te grote focus op de inhoud en de trajecten hebben we ons te weinig tijd gegund om aan onze eigen groepsdynamiek te werken. Dat zorgde af en toe voor ruis op de lijn.'

De antwoorden op de vraag wat de stimulerende factoren zijn geweest in de domeinoverstijgende samenwerking geven een beeld van hoe men om kan gaan met belemmeringen. Veel genoemde stimulerende factoren zijn:

- Basis van vertrouwen en gelijkwaardigheid: '*Er was een open communicatie en vertrouwen.'; 'We hebben een gelijkwaardig niveau van wat we beiden neerzetten, ieder in het eigen vakgebied en netwerk.*'

- Een duidelijke taakverdeling, planning, communicatie en projectstructuur bevorderen de samenwerking: dan weet iedereen wat er van hen verwacht wordt en hoe besluiten genomen worden: '*Heldere communicatie. Open staan voor feedback*.'
- Focus op de gemeenschappelijke doelstelling werkt motiverend: '*We hebben gezamenlijke (com)passie voor het werk met de doelgroepen van dit project en zijn ervoor gegaan dit samen om te zetten in een positief project waar deelnemers van genieten*.'; '*We hadden allebei als prioriteit dat de bewoners het een geweldige ervaring zouden vinden.*'
- Aandacht voor het proces door het inplannen van gezamenlijke evaluaties om ervaringen en kennis te delen: *'De maandelijkse evaluaties waarin we kennis uitwisselden - we delen beiden tips speciaal voor deze doelgroep en vertellen elkaar wat de kinderen vanuit het programma meenemen in hun dagelijkse schoolleven*.'
- Flexibiliteit en bereidheid van partners om in te spelen op de situatie: '*De hands-on mentaliteit van de betrokkenen. De partners stelden zich heel flexibel op, waardoor we makkelijk konden inspelen op onvoorziene omstandigheden.*'

6 Conclusie en aanbevelingen voor verder onderzoek

Met deze analyse wilden we zicht bieden op het bereik en de resultaten van de regelingen Samen Cultuurmaken van het Fonds voor Cultuurparticipatie. Ook wilden we zicht bieden op de opgedane inzichten over (samen)werken aan het verlagen van drempels voor cultuurdeelname en het bijdragen aan maatschappelijke vraagstukken.

6.1 Conclusie

In vijf jaar zijn er veel verschillende projecten, verspreid over het Koninkrijk der Nederlanden, gefinancierd vanuit de regelingen behorende bij het Programma Cultuurparticipatie. Projecten waarin culturele organisaties, vaak de aanvrager, samen met vooral welzijnspartners werkten aan het wegnemen van drempels voor cultuurdeelname en aan het bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Uit de reflecties van projectleiders, professionals en deelnemers op de projectresultaten blijkt dat dit ook gelukt is. Veel projecten en samenwerkingsverbanden gaan dan ook door of zijn op zoek naar manieren om door te gaan.

Er is ook veel geleerd over de aanpak voor het bereiken van bepaalde doelgroepen en doelen. Een divers aanbod aan activiteiten met keuzemogelijkheden, op een locatie die vertrouwd voelt voor deelnemers, lijkt goed te werken. Evenals het (samen) toewerken naar een eindproduct en toonmoment. Ruimte om dingen uit te proberen en expliciete aandacht voor een veilig groepsklimaat zijn belangrijk. Het vinden van een goede balans tussen ruimte en duidelijkheid bieden is soms nog wel een uitdaging en kan ook per deelnemer verschillen. Zowel expertise van de kunstprofessionals in hun discipline(s) en het creatieve proces als expertise van de zorg- en/of welzijnsprofessional over de doelgroep en hun (ondersteunings)behoeften zijn belangrijk. Deze aanpak vraagt wel veel flexibiliteit van de betrokken professionals en soms ook van de timing en planning van de projectactiviteiten.

6.2 Aanbevelingen voor verder onderzoek

De resultaten van deze analyse laten een globaal hoopvol beeld zien. Het geeft een indruk van de aanpak van de gehonoreerde projecten en de reflecties van professionals hierop. Over veel onderwerpen geeft het een indruk. Het is goed om te realiseren dat het geen effectonderzoek betreft en geen verdiepend onderzoek naar werkzame elementen is. Daar is een andere onderzoekaanpak voor nodig. Afhankelijk van de specifieke onderzoeksvraag valt te denken aan kortere, gerichtere vragenlijsten vanuit een meer afgebakend onderzoeksdoel, eventueel aangevuld met gerichte focusgroepen op een gestratificeerde willekeurige steekproef om kwalitatieve gegevens en geleerde lessen op te halen. Het inzetten van longitudinale en overwegend kwalitatieve instrumenten kan bijdragen aan het in kaart brengen van ontwikkelingen over tijd en om processen rondom werkzame elementen beter te begrijpen.

Niet alle data uit de projectenmonitor zijn meegenomen. Zo was er de mogelijkheid voor projecten om hun eigen evaluatieverslagen te uploaden. 95 (deel)projecten hebben dit gedaan. Deze evaluatieverslagen zijn door tijdgebrek niet meegenomen in onze analyse. Een vervolgonderzoek zou zich bijvoorbeeld hierop kunnen richten. Het is dan wel van belang dat dit vanuit een afgebakende vraagstelling gebeurt.

Inhoudelijk liggen er ook aanknopingspunten voor verder onderzoek. Zo worstelen veel projecten met verduurzaming en voortzetting. Onderzoek zou zich kunnen richten op (geslaagde) strategieën hiervoor. In onderzoek naar wat er werkt (of niet werkt) zou de focus kunnen liggen op specifieke doelgroepen of doelen. Zo blijkt uit de analyse dat het bieden van ruimte om dingen uit te proberen belangrijk is voor het bereiken van doelen en doelgroepen. Maar hoe ziet dat er concreet uit als het bijvoorbeeld gaat om mensen met een beperking, vroegtijdig schoolverlaters of alleenstaande thuiswonende ouderen? En vergt het bestrijden van eenzaamheid een andere aanpak dan het bevorderen van gezondheid?
Daarnaast is het deelnemersperspectief in dit onderzoek beperkt meegenomen. Dit kan een onderwerp zijn voor een vervolgonderzoek, niet alleen naar effecten op deelnemers, maar ook naar werkzame elementen.

Al met al is er in de afgelopen vijf jaar veel ervaring en inzicht opgedaan over hoe de toegankelijkheid van cultuur voor sommige groepen te verbeteren is en over hoe je met cultuur kunt werken aan maatschappelijke opgaven. Dit rapport bevat een weergave daarvan. Tegelijkertijd is er nog genoeg te ontdekken. Veel projecten gaan door en zijn op zoek naar manieren om dat te doen. Wanneer hier ook onderzoek aan gekoppeld wordt, kunnen we werken aan een stevige kennisbasis over wat er werkt in het verlagen van drempels voor cultuurdeelname, over met cultuurbeoefening bijdragen aan maatschappelijke opgaven en over domeinoverstijgende samenwerking.

Bijlage 1 Methodische verantwoording

Dataverzameling

Deze rapportage is gebaseerd op informatie die betrokkenen bij 488 verschillende gehonoreerde (deel)projecten[2] invulden in de online reflectietool Projectenmonitor Samencultuurmaken. Deze vulden ze in vanaf januari 2020 tot en met maart 2025 (einddatum dat de projectenmonitor toegankelijk was). Projecten met een startdatum van 1 januari 2024 of later hoefden de projectenmonitor niet meer in te vullen, omdat bij hun einddatum de projectenmonitor niet meer toegankelijk was.

De projectenmonitor is een online omgeving waar projecten met een inlog toegang toe kregen. Voor elk project is aan de projectleiders gevraagd om gegevens in te vullen of te verzamelen in vier verschillende tabbladen:

1 Tabblad 'Invullen projectplan': hier vulden de projectleiders gegevens in over de inhoud en de beoogde doelen en doelgroep van het project en over de samenwerking die ze hiervoor zijn aangegaan.
2 Tabblad 'Reflectie projectleiders': dit tabblad vulden de projectleiders na afloop van het project in. De vragen nodigden hen uit om te reflecteren op de inhoud en resultaten van het project, op wat ze geleerd hebben over hun aanpak en op de samenwerking met de andere organisaties.
3 Tabblad 'Reflectie professionals': dit tabblad vulden de projectleiders in met gegevens uit een schriftelijke vragenlijst die ze uitzetten (via een automatisch gegenereerde link) onder de professionals die betrokken waren bij de uitvoering van het project. Deze kregen, in beknoptere vorm, dezelfde vragen voorgelegd als in het tabblad 'Reflectie projectleiders'.
4 Tabblad 'Reflectie deelnemers':
   - Optie 1: dit tabblad vulden de projectleiders in met gegevens uit een schriftelijke vragenlijst die ze uitzetten (via een automatisch gegenereerde link) onder de deelnemers van het project. De onderwerpen van de vragen waren (deels) hetzelfde als in het tabblad 'Reflectie projectleiders'.
   - Optie 2: dit tabblad vulden de projectleider in als ze op een andere manier geëvalueerd hadden met de deelnemers. Sommige projecten wilden op hun eigen manier evalueren, omdat ze (deels) andere vragen wilden voorleggen of omdat een schriftelijke vragenlijst niet geschikt was voor hun deelnemers (denk bijvoorbeeld aan dementerende ouderen). In dit tabblad moesten de projectleiders vier vragen beantwoorden over de uitkomsten van de evaluatie en konden ze tevens hun eigen evaluatieverslag uploaden.

2 Het betreft in totaal 409 gehonoreerde projecten. Sommige van deze projecten bestonden uit verschillende subonderdelen. Voor elk subonderdeel was het mogelijk de projectenmonitor apart in te vullen. Een deel van de 409 projecten heeft dit gedaan, wat resulteerde in een totaal van 488 (deel)projecten. In totaal zijn er in die periode 663 projecten gehonoreerd. De 409 projecten betreft dus 62% van het totaal aantal gehonoreerde projecten.

Om ervoor te zorgen dat de projectenmonitor (kwalitatief goed) werd ingevuld, zijn verschillende dingen ondernomen:

- Als een project gehonoreerd werd, kreeg de projectleider een uitnodiging voor een online startbijeenkomst waar toelichting werd gegeven over het doel van de projectenmonitor, met een korte rondleiding in de online omgeving.
- Na afloop van die startbijeenkomst ontvingen projectleiders een mail met daarin de powerpointpresentatie van de startbijeenkomst en een uitgebreide handleiding. In die mail stonden ook hun inloggegevens.
- Er waren online spreekuren om vragen te beantwoorden over het invullen van de projectenmonitor. Projectleiders werden hierop per mail geattendeerd en kregen ook een vergaderverzoek via Outlook die ze konden weigeren of accepteren.
- Op basis van de vragen tijdens de spreekuren is een FAQ gemaakt die online te raadplegen was. Projectleiders werden hierop geattendeerd in een mailing.

Niet alle (deel)projecten hebben de verschillende tabbladen ingevuld. Dit leidde tot een verschillende respons per tabblad:

- Tabblad 'Invullen projectplan': is ingevuld voor 350 van de 488 (deel)projecten (respons van 72%)
- Tabblad 'Reflectie projectleider': is ingevuld voor 229 van de 488 (deel)projecten (respons van 47%)
- Tabblad 'Reflectie professionals': is ingevuld voor 191 van de 488 (deel)projecten (respons van 39%)
- Tabblad 'Reflectie deelnemers: optie 1' (schriftelijke gestandaardiseerde vragenlijst): is ingevuld voor 78 van de 488 (deel)projecten (respons van 16%). Veertien van deze 78 hebben ook het tabblad 'Reflectie deelnemers: optie 2' ingevuld.
- Tabblad 'Reflectie deelnemers: optie 2' (op basis van eigen evaluatiemethode): is door de projectleiders ingevuld voor 206 van de 488 (deel)projecten (het aantal deelnemers waarmee ze hebben geëvalueerd is onbekend). Voor veertien van deze 206 projecten hebben ze ook het tabblad 'Reflectie deelnemers: optie 1' ingevuld.

In totaal zijn er 128 projecten (=26%) waarvoor alle tabbladen zijn ingevuld.[3]

Daarnaast bleek dat niet alle vragen op een tabblad altijd (volledig) zijn ingevuld. Bij de meeste vragen ontbreken data, niet alle projectleiders, professionals en/of deelnemers hebben alle vragen (volledig) beantwoord. Per vraag is aangegeven voor hoeveel projecten de vraag wel of niet is ingevuld.

Vanwege het relatief grote aantal ontbrekende data, en omdat we niet weten hoeveel vergelijkbare soort projecten er in Nederland zijn zonder financiering van het fonds, is het niet zonder meer mogelijk om de uitkomsten van dit onderzoek te generaliseren buiten de respondenten waarvan de antwoorden geanalyseerd zijn.

3 Hierbij geldt dat tabblad 'Reflectie deelnemers: optie 1' ingevuld óf tabblad 'Reflectie deelnemers: optie 2' in combinatie met de andere drie tabbladen.

Data-analyse

Kwantitatief deel

Voor de kwantitatieve vragen zijn frequenties en percentages berekend. De meeste vragen bestaan uit sets categorische (dichotome) variabelen. De berekende gemiddeldes geven dan de proportie '1' aan ten opzichte van de '0'-en. De gerapporteerde percentages zijn vervolgens gebaseerd op deze proporties.

Omdat per vraag het aantal respondenten verschilt, is per grafiek of figuur aangegeven om hoeveel respondenten het gaat. Als er variatie is in het aantal respondenten wordt onderaan de grafiek of figuur het laagste aantal genoemd. Voor grafieken waar twee variabelen in verband worden gebracht, zijn beschrijvende statistieken - waaronder het aantal respondenten per variabele - opgenomen in bijlage 2. In deze tabellen met beschrijvende statistieken is te zien dat voor bijna alle variabelen de spreiding (op basis van de standaarddeviatie) relatief groot is. Daarom is het belangrijk om verschillen tussen gemiddelden voorzichtig te interpreteren.

Voor verschillende variabelen is verkend of uitsplitsing op een andere variabele betekenisvolle resultaten opleverde. Inhoudelijke betekenisvolheid is met de betrokken partijen afgestemd, statistische betekenisvolheid is vastgesteld door naar de spreiding te kijken in relatie tot het gemiddelde verschil. Daarbij hebben we een vuistregel van minimaal een 20% verschil tussen gemiddelden aangehouden vanwege de relatief grote spreiding die bij de meeste variabelen is aantroffen. Grafieken die door het grote aantal variabelen niet overzichtelijk waren, zijn tekstueel beschreven en verplaatst naar bijlage 2 of weggelaten uit de rapportage. Ook bij de figuren die zijn behouden in dit rapport, is voorzichtige interpretatie van verschillen nodig gezien de relatief hoge spreiding van antwoorden per vraag.

Kwalitatief deel

Op de kwalitatieve data is per vraag een inhoudsanalyse uitgevoerd door de ruwe data per respondent te bekijken en tot een betekenisvolle categorisering te komen op een aantal hoofdthema's. Antwoorden op open vragen zijn deels met ondersteuning van AI geanalyseerd. Dit is met name gedaan bij de 'anders, namelijk: …'-antwoorden die zijn gegeven in aanvulling op gesloten meerkeuzevragen. Uitkomsten hiervan zijn inhoudelijk geverifieerd door het vergelijken van de geïdentificeerde categorieën met een steekproef uit de ruwe databestanden en met een visuele samenvatting van hoofdconcepten uit de antwoorden met de conceptfunctie van Atlas.ti. Naar aanleiding van deze inhoudelijke verificatie zijn waar nodig categorieën aangescherpt of aangepast.

Bijlage 2 Aanvullende data

Data bij aantal grafieken uit hoofdstuk 2

Tabel 2 Cofinanciering

Cofinanciering (proporties 0-1)					
	N	Min.	Max.	% Aange-kruist	Standaard-deviatie
Ja, van de gemeente	261	0%	100%	56%	50%
Ja, van de provincie	261	0%	100%	9%	29%
Ja, van één of meerdere fondsen	261	0%	100%	55%	50%
Nee, niet van gemeente, provin-cie of fondsen	261	0%	100%	20%	40%

Data bij aantal grafieken uit hoofdstuk 3

Tabel 3 Kenmerken doelgroep

Andere kenmerken doelgroep (proporties 0-1)					
	N	Min.	Max.	% Aan-gekruist	Standaard-deviatie
Nieuwkomers (vluchtelingen, eerste gene-ratie migranten c.q. mensen die minder thuis zijn in onze samenleving	305	0%	100%	34%	47%
Lichamelijke of geestelijke beperking	305	0%	100%	40%	49%
Financiële drempels ervaren bij deelname aan kunst- en cultuur	305	0%	100%	62%	49%
Cultureel diverse achtergrond	305	0%	100%	57%	50%
Psychosociale problematiek	305	0%	100%	43%	50%
Eenzaamheid	305	0%	100%	57%	50%
Dementie	305	0%	100%	14%	35%
Afstand tot de arbeidsmarkt	305	0%	100%	30%	46%
Laaggeletterdheid	305	0%	100%	21%	41%
Auditieve beperking	305	0%	100%	10%	30%
Visuele beperking	305	0%	100%	9%	28%
Andere kenmerken	305	0%	100%	15%	36%

Tabel 4 Leeftijdsgroep van de doelgroep

Leeftijdsgroep van de doelgroep (proporties 0-1)					
	N	Min.	Max.	% Aangekruist	Standaarddeviatie
0-12 jaar	315	0%	100%	26%	44%
13-18 jaar	315	0%	100%	48%	50%
19-27 jaar	315	0%	100%	50%	50%
28-65 jaar	315	0%	100%	52%	50%
66 jaar en ouder	315	0%	100%	41%	49%

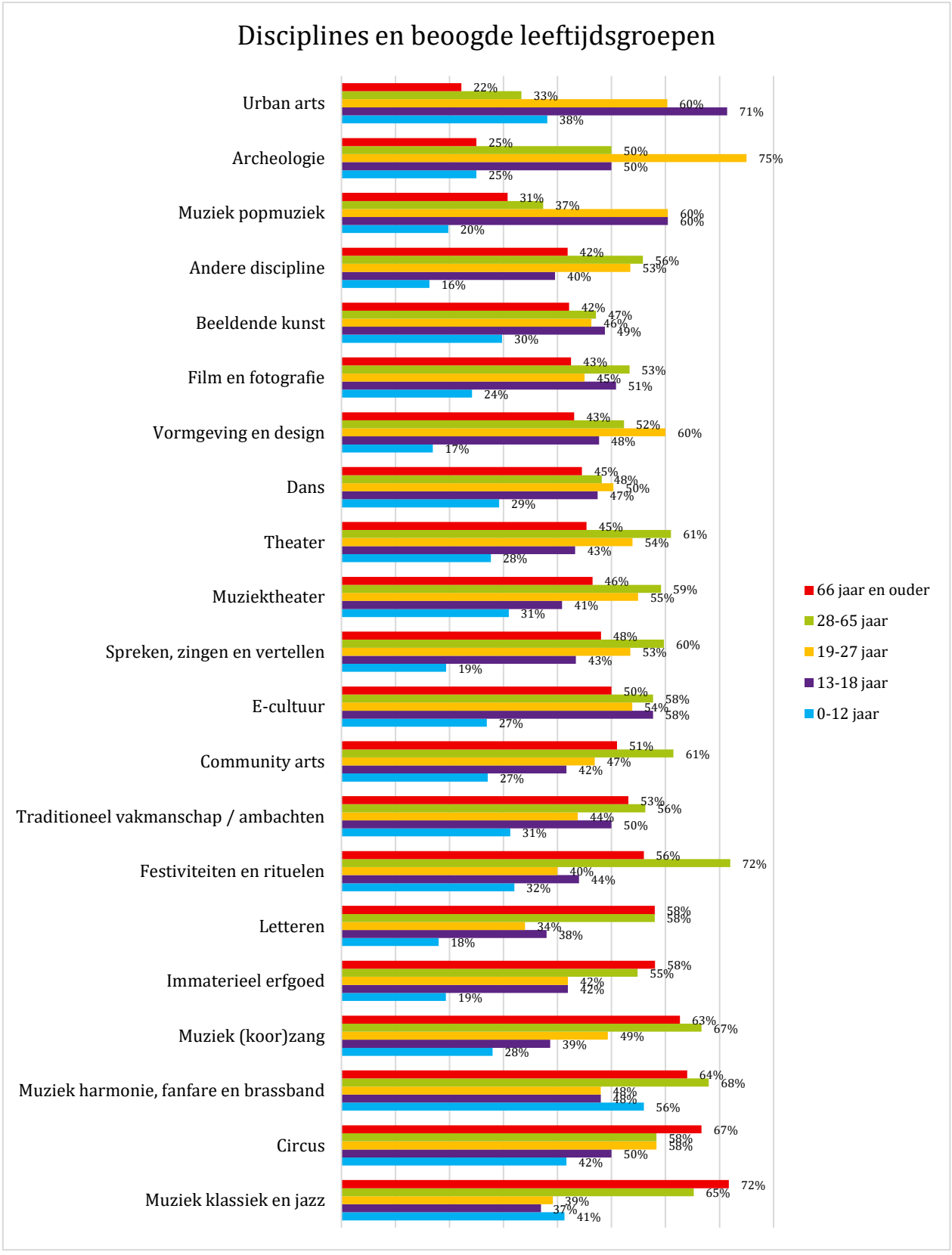
Tabel 5 Projectactiviteiten

Welke activiteiten zijn onderdeel van het project (projectactiviteiten) (proporties 0-1)					
	N	Min.	Max.	% Aange-kruist	Standaardde-viatie
Kennismakingsgesprek(ken)	339	0%	100%	44%	50%
Workshop(s)	339	0%	100%	77%	42%
Coachingssessie(s)	339	0%	100%	30%	46%
Training(en)	339	0%	100%	31%	46%
Festival(s)	339	0%	100%	18%	39%
Voorstelling(en)	339	0%	100%	40%	49%
Tentoonstelling(en)	339	0%	100%	25%	43%
Auditie(s)	339	0%	100%	6%	24%
Presentatie(s)	339	0%	100%	49%	50%
Masterclass(es)	339	0%	100%	13%	33%
Bijeenkomst(en)	339	0%	100%	55%	50%
Repetitie(s)	339	0%	100%	35%	48%
(Ontwikkelings-)Traject	339	0%	100%	37%	49%
Les(sen)	339	0%	100%	27%	44%
Optreden(s)	339	0%	100%	47%	50%
Opleiding	339	0%	100%	4%	21%
Leerlijn(en)	339	0%	100%	6%	24%
Wedstrijd(en)	339	0%	100%	3%	18%
Andere activiteiten	339	0%	100%	15%	36%

Tabel 6 Disciplines die worden aangeboden

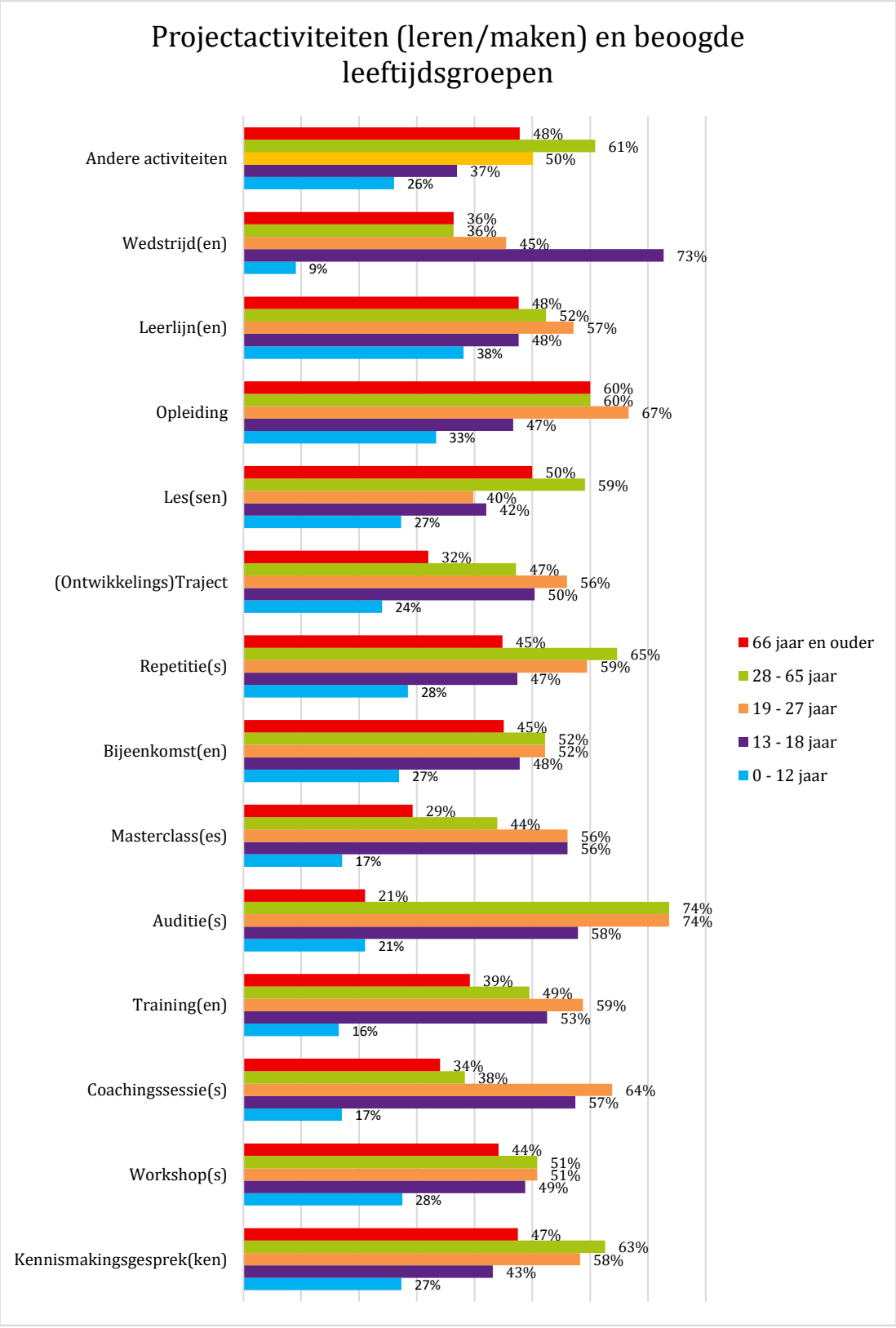
Welke disciplines worden aangeboden? (proporties 0-1)					
	N	Min.	Max.	% Aange-kruist	Standaard-deviatie
Archeologie	337	0%	100%	1%	11%
Beeldende kunst	334	0%	100%	40%	49%
Circus	334	0%	100%	4%	19%
Dans	334	0%	100%	43%	50%
E-cultuur	334	0%	100%	8%	27%
Film en fotografie	334	0%	100%	39%	49%
Immaterieel erfgoed	334	0%	100%	10%	31%
Traditioneel vakmanschap/ambachten	334	0%	100%	11%	31%
Letteren	334	0%	100%	16%	37%
Muziektheater	334	0%	100%	23%	42%
Muziek klassiek en jazz	334	0%	100%	14%	35%
Muziek harmonie, fanfare en brass-band	334	0%	100%	8%	28%
Muziek popmuziek	334	0%	100%	29%	45%
Muziek (koor)zang	334	0%	100%	24%	43%
Theater	334	0%	100%	45%	50%
Urban arts	334	0%	100%	20%	40%
Vormgeving en design	334	0%	100%	21%	41%
Spreken, zingen en vertellen	334	0%	100%	39%	49%
Community arts	334	0%	100%	29%	45%
Festiviteiten en rituelen	334	0%	100%	7%	26%
Andere discipline	334	0%	100%	13%	34%

Grafiek 23 Disciplines en leeftijdsgroepen

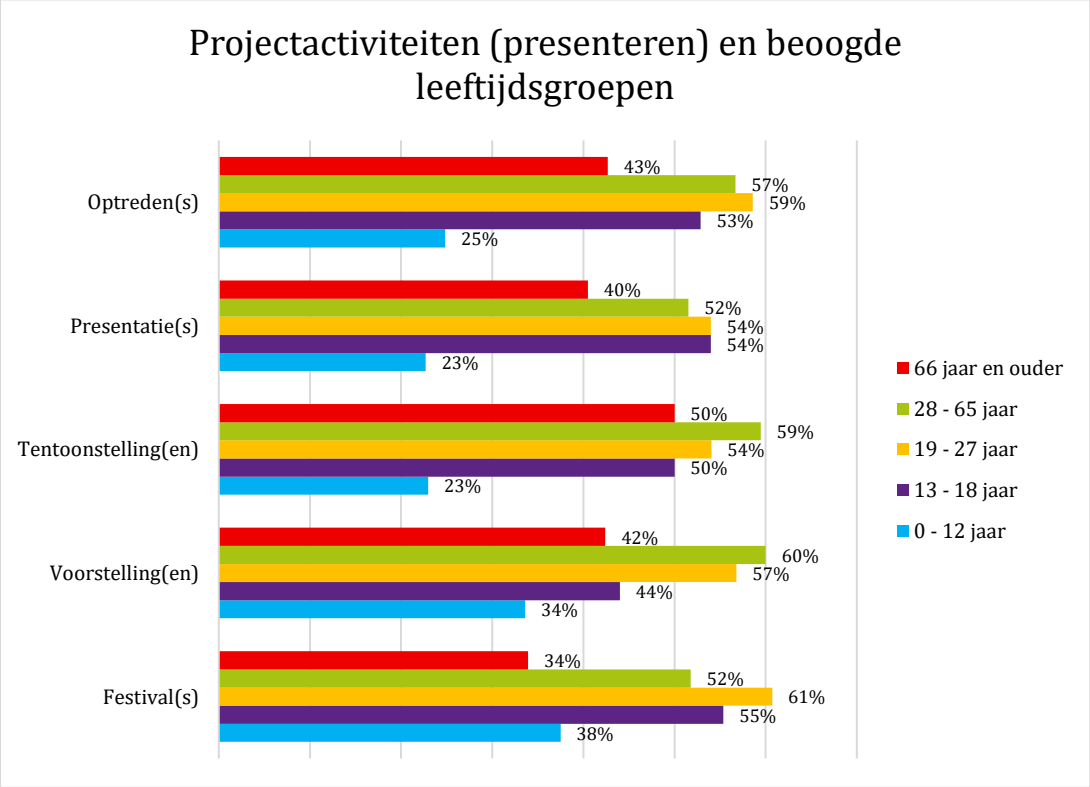
Zie bovenstaande tabellen voor N, gemiddelde en SD per variabele.

Grafiek 24 projectactiviteiten (leren/maken) en leeftijdsgroepen

Zie bovenstaande tabellen voor N, gemiddelde en SD per variabele.

Grafiek 25 Projectactiviteiten (presenteren) en leeftijdsgroepen

Zie bovenstaande tabellen voor N, gemiddelde en SD per variabele.

Data bij aantal grafieken uit hoofdstuk 4

Tabel 7 Beoogde doelen

Beoogde doelen volgens projectleider (proporties 0-1)					
	N	Min.	Max.	% 'Veel'+ 'Heel veel' aangekruist	Stan-daardde-viatie
Deelnemers zitten lekker in hun vel en kunnen ge-nieten	327	0%	100%	89%	31%
Deelnemers zijn blij en enthousiast	327	0%	100%	90%	31%
Deelnemers hebben zelfvertrouwen	327	0%	100%	89%	32%
Deelnemers voelen zich zelfredzaam	327	0%	100%	52%	50%
Deelnemers kunnen hun talenten laten zien en creatieve vaardigheden inzetten	328	0%	100%	89%	31%
Deelnemers zijn in staat om (vriendschappelijke) relaties te onderhouden	327	0%	100%	64%	48%

Tabel 8 Gerealiseerde doelen volgens projectleider

Gerealiseerde doelen volgens projectleider (proporties 0-1)					
	N	Min.	Max.	% 'Veel'+ 'Heel veel' aangekruist	Standaarddeviatie
Deelnemers zitten lekker in hun vel en kunnen genieten	225	0%	100%	94%	23%
Deelnemers zijn blij en enthousiast	226	0%	100%	98%	15%
Deelnemers hebben zelfvertrouwen	226	0%	100%	89%	32%
Deelnemers voelen zich zelfredzaam	225	0%	100%	64%	48%
Deelnemers kunnen hun talenten laten zien en creatieve vaardigheden inzetten	226	0%	100%	91%	28%
Deelnemers zijn in staat om (vriendschappelijke) relaties te onderhouden	226	0%	100%	65%	48%

Tabel 9 Gerealiseerde doelen volgens professionals

Gerealiseerde doelen volgens professionals (schaal 1-100)					
	N (= aantal projecten)	Min	Max	% Veel'+ 'Heel veel' aangekruist	Standaarddeviatie
Deelnemers zitten lekker in hun vel en kunnen genieten	191	0%	100%	86%	25%
Deelnemers zijn blij en enthousiast	191	0%	100%	96%	13%
Deelnemers hebben zelfvertrouwen	190	0%	100%	85%	24%
Deelnemers voelen zich zelfredzaam	188	0%	100%	64%	34%
Deelnemers kunnen hun talenten laten zien en creatieve vaardigheden inzetten	191	0%	100%	94%	16%
Deelnemers zijn in staat om (vriendschappelijke) relaties te onderhouden	190	0%	100%	70%	34%

Tabel 10 Gerealiseerde doelen volgens deelnemers

Gerealiseerde doelen volgens deelnemers (schaal 1-100)					
	N (= aantal projecten)	Min	Max	% Veel'+ 'Heel veel' aangekruist	Standaarddeviatie
Zit ik lekkerder in mijn vel	81	0%	100%	67%	34%
Kan ik meer genieten van het leven	79	0%	100%	61%	35%
Ben ik blijer en enthousiaster	78	0%	100%	69%	32%
Voel ik me zelfverzekerder	79	0%	100%	63%	33%
Voel ik me zelfredzamer	76	0%	100%	52%	34%
Kan ik mijn talenten beter laten zien	79	0%	100%	69%	33%
Ben ik meer creatief bezig in mijn vrije tijd	78	0%	100%	59%	36%

Gerealiseerde doelen volgens deelnemers (schaal 1-100)					
Kan ik beter (vriendschappelijke) relaties onderhouden	75	0%	100%	49%	35%

Tabel 11 Voortzetting project

Voortzetting van het project (nominaal 4 categorieën)		
	Frequentie	Percentage
Nee	11	5%
Misschien	51	25%
Ja, een onderdeel	50	24%
Ja, helemaal	94	46%
N	206	

Tabel 12 Waardering samenwerking

Waardering van de samenwerking (schaal 1-10)					
	N	Min.	Max.	Gemiddelde	Standaarddeviatie
Gezamenlijkheid in ambitie	214	3	10	8	1
Heldere rolverdeling	214	2	10	8	1
Draagvlak voor werkwijze	214	4	10	8	1
Heldere open communicatie	214	3	10	8	1
We begrijpen elkaars praktijk	214	3	10	8	1
Flexibiliteit	214	3	10	8	1
Wederzijds respect	214	3	10	9	1

Data bij aantal grafieken uit hoofdstuk 5

Tabel 13 Inhoudelijke elementen die bijdragen aan bereiken doelen en doelgroepen volgens projectleiders

Inhoudelijke elementen die bijdragen aan het bereiken van doelen en doelgroepen volgens projectleiders (proporties 0-1)					
	N	Min.	Max.	% Veel'+ 'Heel veel' aangekruist	Standaarddeviatie
Deelnemers werden aangesproken op wat zij wél kunnen	221	0%	100%	95%	22%
Er was ruimte voor het persoonlijke verhaal van deelnemers	221	0%	100%	91%	29%
Er was veel aandacht voor (zelf)reflectie	221	0%	100%	73%	45%
Er was veel aandacht voor (zelf)expressie (door taal, beeld, dans, muziek of anderszins)	221	0%	100%	95%	22%
Iedere deelnemer kreeg op maat begeleiding	221	0%	100%	78%	41%
Het soort activiteiten (bv workshops, coachingssessies, voorstellingen, audities, repetities, etc…)	221	0%	100%	88%	33%
De kunstdisciplines die aan bod kwamen	221	0%	100%	81%	40%

Inhoudelijke elementen die bijdragen aan het bereiken van doelen en doelgroepen volgens projectleiders (proporties 0-1)					
De omgeving/locatie waar de activiteiten plaatsvonden	220	0%	100%	88%	32%

Tabel 14 Inhoudelijke elementen die bijdragen aan bereiken doelen en doelgroepen volgens professionals

Inhoudelijke elementen die bijdragen aan het bereiken van doelen en doelgroepen volgens professionals (schaal 1-100)					
	N (= aantal projecten)	Min.	Max.	% 'Veel'+ 'Heel veel' aangekruist	Standaarddeviatie
Deelnemers werden aangesproken op wat zij wél kunnen	190	0%	100%	91%	18%
Er was ruimte voor het persoonlijke verhaal van deelnemers	189	0%	100%	89%	23%
Er was veel aandacht voor (zelf)reflectie	181	0%	100%	73%	31%
Er was veel aandacht voor (zelf)expressie (door taal, beeld, dans, muziek of anderszins)	190	0%	100%	92%	20%
Iedere deelnemer kreeg op maat begeleiding	180	0%	100%	80%	29%
Het soort activiteiten (bv workshops, coachingssessies, voorstellingen, audities, repetities, etc…)	187	0%	100%	84%	24%
De kunstdisciplines die aan bod kwamen	184	0%	100%	80%	28%
De omgeving/locatie waar de activiteiten plaatsvonden	185	0%	100%	75%	31%

Tabel 15 Proceselementen die bijdragen aan bereiken van doelen en doelgroepen volgens projectleiders

Proceselementen die bijdragen aan het bereiken van doelen en doelgroepen volgens projectleiders (proporties 0-1)					
	N	Min.	Max.	% 'Veel'+ 'Heel veel' aangekruist	Standaarddeviatie
De manier waarop de deelnemers geworven zijn	218	0%	100%	71%	45%
Er zat regelmaat in de activiteiten	219	0%	100%	72%	45%
Er is een follow-up geboden aan de deelnemers	219	0%	100%	53%	50%
Er was ruimte om tijdens het project bij te sturen	219	0%	100%	88%	33%
Er was expliciet aandacht voor een veilig groepsklimaat	219	0%	100%	90%	30%
Eigen initiatief werd gestimuleerd: deelnemers hebben de regie over hun eigen proces	219	0%	100%	85%	35%
Er was ruimte voor experiment: falen bestond niet	219	0%	100%	92%	27%

Tabel 16 Proceselementen die bijdragen aan bereiken van doelen en doelgroepen volgens professionals

Proceselementen die bijdragen aan het bereiken van doelen en doelgroepen volgens professionals (schaal 1-100)					
	N (= aantal projecten)	Min.	Max.	% 'Veel'+ 'Heel veel' aangekruist	Standaarddeviatie
De manier waarop de deelnemers geworven zijn	182	0%	100%	73%	31%
Er zat regelmaat in de activiteiten	178	0%	100%	78%	31%
Er is een follow-up geboden aan de deelnemers	178	0%	100%	61%	37%
Er was expliciet aandacht voor een veilig groepsklimaat	186	0%	100%	88%	23%
Eigen initiatief werd gestimuleerd: deelnemers hebben de regie over hun eigen proces	184	0%	100%	84%	24%
Er was ruimte voor experiment: falen bestond niet	187	0%	100%	91%	21%

Tabel 17 Samenwerkingselementen die bijdragen aan bereiken van doelen en doelgroepen volgens projectleiders

Samenwerkingselementen die bijdragen aan het bereiken van doelen en doelgroepen (volgens projectleiders) (proporties 0-1)					
	N	Min.	Max.	% 'Veel'+ 'Heel veel' aangekruist	Standaarddeviatie
De expertise van onze samenwerkingspartners	221	0%	100%	89%	32%
De uitvoerende taken van onze samenwerkingspartners	221	0%	100%	79%	41%
De communicatie met onze samenwerkingspartners	221	0%	100%	76%	43%
Zowel professionals uit het culturele domein als sociale domein waren betrokken bij de uitvoering	220	0%	100%	88%	33%

Tabel 18 Elementen in de rol van doelgroep die bijdragen aan bereiken van doelen en doelgroepen volgens projectleiders

Elementen in de rol van de doelgroep die bijdragen aan het bereiken van doelen en doelgroepen (volgens projectleiders) (proporties 0-1)					
	N	Min.	Max.	% 'Veel'+ 'Heel veel' aangekruist	Standaarddeviatie
De deelnemers besloten zelf wat ze gingen doen/wilden leren	219	0%	100%	55%	50%
De deelnemers besloten samen met de professionals wat ze gingen doen.	219	0%	100%	76%	43%
De deelnemers kregen een kant-en-klaar programma aangeboden	219	0%	100%	19%	39%

Elementen in de rol van de doelgroep die bijdragen aan het bereiken van doelen en doelgroepen (volgens projectleiders) (proporties 0-1)					
De deelnemers gaven op verschillende momenten in het project hun mening aan de professionals, die vervolgens de beslissingen namen over de vervolgstap	219	0%	100%	62%	49%
Vertegenwoordigers uit de doelgroep zijn voorafgaand aan het project geraadpleegd	219	0%	100%	60%	49%

Overige (beschrijvende) statistieken zijn op te vragen bij de auteurs.

Colofon

Vijf jaar samen cultuur maken.
Bereik, resultaten en lessen van het Programma Cultuurparticipatie 2020-2024.

Auteurs
Josefiene Poll
Alex Janse

Met dank aan
Nina Pigaht en Nicole McNeilly van het Fonds voor Cultuurparticipatie

Eindredactie
Zunneberg & Ros Tekstproducties

Uitgever

LKCA
Lange Viestraat 365
Postbus 452
3500 AL Utrecht
030 711 51 00
info@lkca.nl
www.lkca.nl

Over LKCA
Cultuurbeoefening is essentieel voor een creatieve en veerkrachtige samenleving. Daarom versterkt LKCA de kwaliteit en positie van cultuureducatie en amateurkunst. We maken kennis toegankelijk en stimuleren samenwerking en professionalisering.

LKCA probeert publicaties zo toegankelijk mogelijk aan te bieden. Neem contact met ons op bij ontoegankelijke informatie via info@lkca.nl.

©LKCA Utrecht, september 2025

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

programma cultuurparticipatie

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

programma cultuurparticipatie